

Vojenská
orchestra
rozezní město

strana 2

Olomoučtí
vědci bodují
ve světě

strana 5

Záhadná černá krabice na Envelopě mňouká a vypouští olomoucká kvanta

Foto: Univerzita Palackého v Olomouci

Upozornit na špičkový olomoucký výzkum na poli kvantových technologií, to je hlavním cílem nového objektu a nové hry. Univerzita Palackého v Olomouci chce upoutat pozornost hravou formou – za hlavní budovu přírodovědecké fakulty umístila krabici, která mňouká. Ta odkazuje na slavný Schrödingerův myšlenkový experiment. Z krabice navíc

padají speciální soutěžní univerzitní hopíky.

Pojmy jako kvantové technologie, kvantová fyzika nebo kvantový počítač se ve veřejném prostoru objevují čím dál častěji. Skoro by se zdálo, že co není kvantové, jako by ani nebylo. Málokdo ale přesně ví, co se za těmito pojmy skrývá – a hlavně, že na Univerzitě Palac-

kého se výzkumu na poli kvantových technologií věnují dlouho a na světové úrovni hned tři pracoviště.

Nový objekt, umístěný na začátku srpna mezi přírodovědeckou fakultou a zdejším geoparkem, je vtipný, neotřelý a dobře fungující nápad, jak Olomoučany upozornit, že se v jejich městě odehrává věda na opravdu špičkové úrovni.

Kromě toho je to současně také pozvánka k atraktivní hře, které se dá věnovat ve zbytku letních prázdnin a na začátku školního roku. Ujme se taková forma popularizace olomouckých vědců u veřejnosti? ■ red

Pokračování na straně 3

V tramvajích a autobusech už lze koupit jízdenku kartou

Jana Doleželová

Olomouc se konečně přidává k městům, kde cestující nemusí před nástupem do MHD řešit automat, papírovou jízdenku ani mobilní aplikaci. Dopravní podnik v pondělí odpoledne spustil první terminály, na kterých lze jízdné zaplatit jednoduše bezkontaktní platební kartou. Zatím fungují ve dvaceti vozech, do konce srpna se mají rozšířit do celé olomoucké MHD.

Testovací provoz začal v pondělí 17. srpna. V první fázi jsou terminály aktivní v deseti autobusech a deseti tramvajích. Nejpозději do konce měsíce chce Dopravní podnik města Olomouce zprovoznit téměř 200 zařízení ve všech vozech.

„Terminály umožňují nákup plně elektronické jízdenky, kdy se po přiložení karty jízdenka přiřadí ke kartě. Systém počítá s denním stropováním jízdného, takže i při opakovaných cestách a přikládání karty se následně odečte maximálně částka za celodenní jízdenku,“ uvedl předseda představenstva Dopravního podniku města Olomouce, a.s. Jaroslav Michalík.

Platební kartou si lze přímo ve voze koupit jednotlivou nebo jednodenní jízdenku v elektronické i papírové podobě. Tisk papírové jízdenky využijí hlavně cestující přestupující na spoje jiných dopravců.

Podle vedení města jde o další krok v modernizaci olomoucké MHD. „Terminály ve vozech přináší další jednoduchou a atraktivní formu nákupu jízdného na MHD,“ uvedla primátorka Miroslava Ferancová. Novinka má pomoci zejména lidem, kteří MHD

nevyužívají denně a nemají dlouhodobý kupon ani mobilní aplikaci. „Jde o výrazné zjednodušení a zatraktivnění městské hromadné dopravy,“ doplnil náměstek primátorky Miloslav Tichý.

A kde platební terminály cestující během testu najdou? U autobusů není možné určit konkrétní linky, protože se jednotlivé vozy mezi nimi průběžně střídají. U tramvají budou během testu terminály dostupné na linkách X3 a X5, a to v pěti ze sedmi souprav. Vozy budou postupně označeny na dveřích samolepkou se symbolem bezkontaktní platby.

DPMO poptával v rámci výběrového řízení zahájeného v březnu 2024 celkem 191 validátorů do 147 vozidel. Projekt je spolufinancován Evropskou unií v rámci Integrovaného regionálního operačního programu 2021–2027, podpora dosahuje téměř deseti milionů korun. Podrobný návod k platbě kartou zveřejnil dopravní podnik na svém webu. ■

Zdroj: DPMO

Sokoli vyvedli rekordní počet mláďat

strana 6

Šantovka Family Day zabaví celé rodiny

strana 7

Sigma zvládla zápas na Slovákku

strana 11

Provozovny v centru mohou žádat o dotace

Majitelé provozoven v centru Olomouce mohou do konce srpna žádat o dotaci na úpravu označení svých podniků. Město chce podporou kultivovat veřejný prostor a omezovat vizuální smog v památkové rezervaci i jejím ochranném pásmu. Na označení provozoven lze získat až 30 tisíc korun, na úpravu restauračních předzahrádek až 100 tisíc. ■

Biostimulant z Olomouce míří na trh

Biostimulant pro podporu růstu obilovin, vyvinutý vědci z Univerzity Palackého, míří do zemědělské praxe v Evropě i mimo ni. Výhradní licenci na patentovanou technologii získala britská společnost INTRA-CROP. Látka pomáhá rostlinám lépe využívat živiny a může snížit spotřebu hnojiv. Univerzita očekává z licence příjmy v řádu milionů korun. ■

Po zatmění Slunce skončili lidé na očním

Na oční kliniku FNOL po částečném zatmění Slunce dorazilo pět lidí s obavami z poškození zraku. Jeden pacient měl podle nemocnice poškozenou sítnici. Ukaz sledovaly na Olomoucku stovky lidí. Lékaři připomínají, že nechráněný pohled do Slunce může způsobit trvalé následky a potíže se nemusí projevit hned. ■

ÚVODNÍ SLOVO

Martina Novotného

O ZPUPNÉM NEROZUMU

Tradiční festival vojenských hudeb, který proběhne o posledním srpnovém víkendu, nám připomíná vojenskou tradici Olomouce, která spolu s tradicí univerzity a církve tvoří třetí pilíř historie našeho města. Přítomnost armády, útvarů v kasárnách, Vojenské nemocnice i velitelství celorepublikového významu v časech Československa i České republiky městu vždy přidávaly na významu a posilovaly jeho potenciál. Letos si spolu s tóny vojenských maršů osobně připomenou příběh lidské zpupnosti a nerozumu, který dokázal v neotřesitelné jistotě dobových stereotypů napáchat obrovské škody.

Na začátku druhé dekády 21. století se na pražském ministerstvu obrany chystala velká strukturální reforma armády. Vycházela z tehdejšího drtivého tlaku na rozpočtové úspory a snahy zjednodušit velení, ale také z optimistického přesvědčení, že budoucí konflikty se už povedou dominantně bezkontaktně - letectvem ze vzduchu a prostřednictvím přesně naváděné munice. Konvenční válka s vojáky bránícími každou píď území byla prohlášena za přežitek. Česká armáda měla být jen úzce specializovaným kolečkem v soukolí NATO, které nepotřebuje robustní celoplošnou strukturu. Velení se mělo centralizovat do Prahy.

Tento technokratický přístup vedl ke zrušení Velitelství společných sil v Olomouci. Marné byly mé dopisy tehdejšímu ministru obrany. Argumentoval jsem v nich, že přítomnost armády a diverzifikace jejího velení v rámci republiky má strategický význam pro rozvoj regionů, civilní obranu při katastrofách a pro celkovou důvěru občanů v roli armády jakožto garanta bezpečnosti. Vlak „reformy“ se však už rozejel. Zůstaly po něm jen opuštěné budovy a oslabení vojenské role našeho města.

O pouhé desetiletí později vypukla rusko-ukrajinská válka. Její průběh bolestně připomněl, že i ve 21. století hraje rozhodující roli pozemní vojsko s vojáky v blátě a zákopech. Z tehdejších předpokladů Bílé knihy o obraně nezůstal kámen na kameni. Ukázalo se, že celoplošnost armády je pro obranu země klíčová a na věcech tak zásadních se prostě šetřit nemá. Zbylo jen varovné poučení, jak snadno dokáže lidská zpupnost zvítězit nad zdravým rozumem.

Martin Novotný

Vojenské orchestry zaplní centrum Olomouce. Festival bude letos třídenní

Jana Dolžalová

Olomouc se na konci srpna znovu rozezní vojenskou hudbou. Od čtvrtka 27. do soboty 29. srpna se uskuteční 29. ročník Mezinárodního festivalu vojenských hudeb. Do města dorazí orchestry z Polska, Maďarska, Chorvatska a Bulharska, chybět nebude ani Vojenská hudba Olomouc.

„Letošní program bude opravdu velkolepý. Zatímco v uplynulých letech byla akce dvoudenní, letos se mohou diváci těšit na tři dny skvělé hudby a bohatý doprovodný program,“ uvedla primátorka Olomouce Miroslava Ferencová.

Festival začne ve čtvrtek 27. srpna v 18 hodin chrámovým koncertem polského vojenského orchestru v kostele svatého Mořice.

V pátek se program přesune na Horní náměstí. Od 17 hodin zde zahraje skupina AC/BC složená z hudebníků Vojenské hudby Olomouc, v 18 hodin vystoupí chorvatský orchestr a od 19:30 bude následovat večerní koncert Vojenské hudby Olomouc.

Nejbohatší program nabídne sobota 29. srpna. Dopoledne vystoupí orchestry z Maďarska, Bulharska a Polska, ve 14 hodin začne hlavní část festivalu se

showprogramy jednotlivých vojenských hudeb.

Jedním z letošních lákadel bude vůbec první vystoupení exhibiční jednotky Čestné stráže z Chorvatska v Olomouci. „Jejich neuvěřitelná přesnost a souhra vám dokážou, že vojenská hudba a pochodové umění mají neuvěřitelnou sílu a energii,“ uvedl podplukovník Michal Frčka z Posádkového velitelství Praha. Novou choreografii předvede také Čestná stráž Armády České republiky.

Sobotní program vyvrcholí společným koncertem všech účastníků. Připraven bude také

doprovodný program s ukázkami vojenské techniky, výzbroje a výstroje Čestné stráže AČR. Na Horním náměstí bude prezentační stánek Paměti národa i náborový stánek Agentury personalistiky AČR.

„Festival vojenských hudeb je už neodmyslitelnou součástí olomouckého kulturního kalendáře,“ připomněl náměstek primátorky Viktor Suchanek.

Hlavními pořadateli jsou Posádkové velitelství Praha a statutární město Olomouc. Podrobnosti k programu koncertů i doprovodných akcí jsou dostupné na webu mvh.olomouc.eu. ■

Foto: MMOL

Požár kůlny na zahradě si vyžádal lidský život

Foto: HZS Olomouckého kraje

Tragické následky měl požár kůlny v Hranicích, který se odehrál během prvního srpnového víkendu. Na místě zasahovaly čtyři jednotky hasičů. Až při průzkumu objektu našli hasiči člověka bez známek života.

„Po příjezdu jednotek byla kůlna zcela zasažena požárem. Během průzkumu objektu jsme našli osobu bez známek života,“ uvedl mluvčí HZS Olomouckého kraje Petr Běhal.

Hasiči dostali plameny pod kontrolu pomocí několika vodních proudů a zabránili dalšímu šíře-

ní požáru. Zasahovali v dýchací technice, následně rozebírali konstrukce a pomocí termokamery vyhledávali a dohašovali skrytá ohniska.

Na místě pracoval také vyšetřovatel příčin požáru. Příčina jeho vzniku, důvod, proč v kůlně uhořel člověk, i výše způsobené hmotné škody jsou nadále předmětem šetření.

U požáru zasahovali profesionální hasiči z Hranic a Lipníku nad Bečvou spolu s dobrovolnými hasiči z jednotek Hranice a Drahotuše. ■ *mf*

ANKETA HANÁCKÉHO VEČERNÍKU

Vše ukazuje na to, že vláda ze Státního fondu dopravní infrastruktury nepřispěje krajům na údržbu a opravy jejich silnic. Zeptali jsme se politiků, jak vnímají situaci.

Otázka: Obáváte se, že poklesne tempo oprav a rozsah údržby silnic II. a III. třídy, pokud na tuto činnost Olomoucký kraj nedostane peníze od státu?

Rudolf Pečinka, radní obce Dolany a místopředseda oblastního sdružení ODS: Obavu samozřejmě mám. O to více mě překvapuje situace, kdy lhůty ANO vede vládu i Olomoucký kraj. Na celostátní úrovni rozhodne, že kraje peníze na opravy silnic II. a III. třídy nedostanou, a na krajské úrovni pak může vysvětlit, že kvůli rozhodnutí státu není dost prostředků. Takový ping-pong s odpovědností občanům nepomůže. Kraj musí mít opravy silnic jako jednu ze svých základních priorit a zároveň jeho vedení musí být schopné u vlastní vlády prosadit stabilní a předvídatelné financování. Pokud má ANO odpovědnost na

obou úrovních, má také unikátní možnost ukázat, že umí problém skutečně řešit, ne pouze ukazovat prstem, kdo za něj může.

Pavel Jelínek, náměstek hejtmána, SPD: Otázka financí na opravy silnic druhých a třetích tříd je stále ožehavá. V současné době máme na území kraje registrovaných požadavků na opravy silnic v této kategorii za necelých 30 miliard. Takto jsme zdědili stav od předchozího vedení kraje. Bohužel tato částka se neustále zvyšuje. Ani ne snad větším opotřebením nebo špatným plánováním oprav či menším objemem oprav. Do výše cen zasahuje inflace, a to nemalým podílem. Z toho vyplývá, že jakákoliv pomoc ze strany státu je vítána, a pokud nepřijde, není možné snižovat rozsah deficitu financí potřebných na opravy. Na druhou stranu tempo oprav nepoklesne, jelikož proces veřejných zakázek je dlouhodobý a nemůže dojít k okamžitému poklesu objemů prací. V každém případě bychom uvítali změnu rozpočtového určení daní tak, aby byl kraj více soběstačný

v oblasti udržování silnic druhých a třetích tříd a byl méně závislý na rozpočtu státu.

Aleš Jakubec, krajský zastupitel, TOP 09: Ano, obávám. Olomoucký kraj dostal ještě loni od státu na opravy silnic II. a III. třídy přes 122 milionů korun. Pokud tyto peníze vypadnou, musí je kraj buď nahradit ze svého rozpočtu, omezit jiné investice, nebo zpomalit opravy. Argument, že kraje mají peníze na účtech, problém neřeší - mají také své závazky a obrovské investiční potřeby. Jsem proto zvědavý, jak se k tomu postaví vedení Olomouckého kraje. Hejtman Ladislav Okleštěk opakovaně zdůrazňoval výhodu toho, že je současně poslancem. Teď má příležitost ukázat, jak tuto dvoj roli využije a zda bude za peníze na naše silnice bojovat i proti rozhodnutí vlastní vlády.

Pavel Kuba, starosta Mohelnice: Kraj má svůj rozpočet, a pokud žádá peníze navíc, mimo svůj rozpočet, měl by mít zpracovaný plán obnovy majetku. Z něho by teprve bylo

možné vyčíst, zda má krajský rozpočet dostatečné finanční prostředky na opravy svého majetku. Je fakt, že kraj má některé své komunikace v bíděm stavu a není schopen mít komunikace v takovém stavu, jako je má naše město.

Stanislav Orság, starosta Šternberka: Domnívám se, že otázka je spíše určena zástupcům Olomouckého kraje. Samozřejmě každý úbytek financí do rozpočtu obcí, měst a krajů se musí někde projevit. Proto obavu, že se to projeví na rozsahu, rychlosti oprav nebo rozvoji silniční sítě, samozřejmě mám. Případně budou muset kraje potřebné finance hledat jinde a kráťit finančně jiné oblasti své činnosti.

Viktor Kohout, starosta Litovle: Obavy jsou namístě, jelikož požadavků na SSOK je i ze strany měst a obcí mnoho. Velký dluh oprav je právě i na méně frekventovaných komunikacích.

Radek Vincour, starosta Uničova: V případě, že stát omezí sou-

ní Olomouckého kraje je dialog s vládou a Ministerstvem dopravy naprosto klíčový a jednání o finanční podpoře pro krajské silnice II. a III. tříd rozhodně nekončí,“ uvedla Knajblová. Podle ní jsou tyto komunikace základními tepnami regionu a jejich údržbu a modernizaci nelze zanedbat.

Pro Olomoucký kraj tak letošní rozhodnutí nepředstavuje okamžitý zásah do schváleného plánu oprav. Znamená ale, že nepřijde dodatečná finanční posila, která v minulých letech dosahovala v regionu stovek milionů korun. ■ *jau*

Zdroj: olkraj.cz

Budou chybět peníze na krajské silnice?

časnou výši příspěvku pro kraje v rámci rozpočtového určení daní, který je určen na opravy silnic II. a III. třídy, je zcela zřejmé, že plán jejich oprav bude omezen a zpomalen. Vzhledem k současnému stavu těchto komunikací a nutnosti rychlé opravy je tento krok nepochopitelný. Jestliže je prokazatelné, že některý kraj není schopen tyto prostředky čerpat, má je státu vrátit. Je ale zcela nemyšlené, aby se tak stalo, protože stav silnic je mnohdy katastrofální. Místo vzájemné komunikace a dohody, jak tuto situaci řešit, jsme svědky jednostranného rozhodnutí, které nevede k nápravě špatného stavu. Finanční zátěž přenesením finanční odpovědnosti ze státu na kraje není nekonečná!

Jakub Chrást, starosta Lutína: Tu obavu samozřejmě máme. Od roku 2017 je připravována rekonstrukce průtahu silnice č. II/570 obcí Lutín. Jde o hlavní frekventovaný tah přes naši obec, jehož stav se neustále zhoršuje. Budeme doufat, že na tuto akci to vliv mít nebude. ■ *mf*

Olomouc bude hostit krajský Den hasičů

Horní náměstí v Olomouci bude 18. září patřit Dni hasičů Olomouckého kraje. Celodenní program nabídne ukázky zásahové činnosti, moderní i historickou techniku a aktivity pro děti. Odpoledne hasiči složí slib, převezmou vyznamenání a dobrovolné jednotky dostanou techniku. Slavnostní den zakončí průvod městem a mše v katedrále sv. Václava. ■

V olomoucké zoo se narodily malé šelmy

V olomoucké zoo se narodila dvě mláďata ocelota slaništního. Podle zooložky dobře prosperují, návštěvníci je ale zahlédnou spíše se štěstím, protože matka kofata pečlivě střeží. Zoo chová oceloty od roku 2019 a za tu dobu zde přišlo na svět pět mláďat. Druh byl v minulosti ohrožen lovem kvůli kožešinám. Od roku 1992 jej chrání úmluva CITES. ■

Mobilní hospic Nejste sami oslaví deset let

Mobilní hospic Nejste sami oslaví deset let činnosti benefičním dnem v pátek 4. září v areálu Salzerovy reduty v Olomouci. Celodenní program nabídne setkání s pracovníky hospice, rozhovory, lokální výrobc, občerstvení, dětské aktivity i plavby Ololodí. Součástí bude sbírka na nové auto pro domácí paliativní péči. ■

Černá krabice připomíná tři specializovaná pracoviště kvantové Olomouce

Pokračování ze strany 1

Tajemná černá bedna na prostranství za Přírodovědeckou fakultou Univerzity Palackého připomíná, že v Olomouci fungují tři vědecká pracoviště zabývající se kvantovou fyzikou a kvantovými technologiemi.

Kvantové technologie úzce souvisí se světlem. Na katedře optiky Přírodovědecké fakulty (PřF) UP například umí stlačit světlo tak, že díky němu „vidí dál“, což umožňuje třeba prozkoumávat dosud nedostupné zákruty vesmíru. Vědci na katedře optiky díky kvantovým technologiím zkoumají i velmi malé objekty, ať už to jsou jednotlivé fotony – částice světla, nebo molekuly při různých chemických reakcích a procesech, například uvnitř buněk.

Ve Společné laboratoři optiky – společném pracovišti PřF UP a Fyzikálního ústavu AV ČR zase testují hranice světa a jeho

schopnosti přenosu informace. Zkoumají nejen kvantovou komunikaci, ale také zjišťují, jak přenášet informace bezpečně pomocí kvantové kryptografie. A dokonce se jim už povedla tzv. kontrolovaná teleportace s jednotlivými fotony. Ta může sloužit jako budoucí stavební prvek větších kvantově-komunikačních sítí.

Na katedře experimentální fyziky PřF UP se mj. zabývají environmentálními aplikacemi, jako je čištění vody pomocí kvantových částic kovů. Vědci také zjišťují, jak kvantové technologie využít v diagnostice závažných onemocnění či k preciznímu dopravování léčiv.

Další informace o jednotlivých pracovištích a výzkumu jsou dostupné na nových webových stránkách kvantovaolomouc.upol.cz.

Letní částí kampaně ke zviditelnění Olomouce na světové mapě

kvantových technologií nejen mezi odbornou, ale i laickou veřejností je tzv. Schrödingero-va krabice. Tento myšlenkový experiment rakouského teoretického fyziky Erwina Schrödingera se stal popkulturním fenoménem a ukazuje paradox kvantového světa převedený na náš „běžný“ svět – v krabici je zavřená kočka, která je současně živá i mrtvá, dokud ji neotevřeme.

I krabice, umístěná za Přírodovědeckou fakultou UP, mňouká. Žádná kočka v ní však samozřejmě není. Co v ní ale je, jsou hravé hopiky představující olomoucká kvanta – ta v náhodně vygenerovaných intervalech padají z krabice čtyřikrát denně. A pokud si své kvantum zájemci odchytní a vyfotí jej na sociální síť s označením #vemkvantumnavylet, můžou vyhrát skvělé ceny z UPointu. Slosování proběhne 21. září – symbolicky s koncem astronomického léta. ■ *red*

Foto: Univerzita Palackého v Olomouci

Stará zastávka u Zoo Olomouc se konečně dočkala modernizace

Zdroj: MMOL

Na Svatém Kopečku opravují autobusovou zastávku ve směru na Olomouc. Práce odstartovaly 5. srpna a potrvají do konce září. Cílem je zlepšit pohodlí a bezpečnost cestujících a upravit okolí zastávky tak, aby bylo příjemnější a lépe přístupné. Na to, že jde o velmi frekventovanou zastávku u nejnávštěvovanější atrakce v kraji, už objekt nepůsobil příliš reprezentativním dojmem.

Součástí stavby je nový autobusový záliv z velké dlažební kostky a úprava plochy u zastávky. Opra-

ví se také nástupiště a dlažba v čekárně. Nově bude vyřešeno odvodnění pomocí uliční vpusti a vznikne také mlatový chodník směrem na Radíkov. Stavba počítá rovněž s předlážděním dvou vjezdů a úpravou napojení zastávky na přilehlou silnici.

Zlepšení se dočká také vybavení zastávky. Připraveno bude kabelové vedení pro nový inteligentní označnický napojený na osvětlení jízdních řádů. Doplněno bude i LED osvětlení čekárny. Po dokončení prací se dočká úpravy i okolní zeleň.

Kvůli stavbě není možné autobusy otáčet na stávající točně u zastávky. Podle Dopravního podniku města Olomouce se proto budou autobusy po dobu prací otáčet na točně v Radíkově. Pro cestující je zřízena náhradní zastávka, která se nachází na stávajícím chodníku přibližně 90 metrů ve směru jízdy na Olomouc.

Celkové náklady na stavbu jsou přibližně 3,2 milionu korun včetně DPH. Na její realizaci městu finančně přispěl Olomoucký kraj, a to dotací ve výši téměř 500 tisíc korun. ■ *red*

Mládě lemura se vybarvilo a je to kluk! Přijďte se na něj podívat!

V olomoucké zoo samice lemura běločelého představila nedávno narozeného potomka. Vzhledem k tomu, že se doslova pěkně vybarvil, je téměř jisté, že se jedná o samce. Samice totiž bývají hnědé, případně hnědošedé, zatímco samci se pyšní bílým zbarvením hlavy.

„Prozatím se své matky stále drží a ještě nějaký čas bude. Nicméně v budoucnosti, v období pohlavní dospělosti, se počítá s tím, že posílí chov v některé ze spřátelených zoologických zahrad,“ sděluje zooložka Jitka Vokurková.

V olomoucké zoo jsme se s prvními lemury mohli setkat již v roce 1989. K dnešnímu dni se zde narodilo celkem 54 mláďat. A to je velmi dobře, protože v přírodě jejich počty rychle klesají.

Lemuři běločelí obývají výhradně ostrov Madagaskar. Jejich populace v přírodě je stále menší, hlavně za poslední tři generace. Aby se podařilo druh zachránit, jsou zřizovány speciální rezervace. Jedna z nich pod názvem Betampona byla vybudována v pralesích severovýchodního Madagaskaru, kde jsou chráněni před lovem. Vysazení byli i na ostrůvek Nosy Mangabe.

Zdroj: Zoo Olomouc

Jedná se o druh, který je nejvíce ohrožený odlesňováním, změnou klimatu a také lovem pro maso, neboť se nachází v oblasti, kde lidé trpí nedostatkem živočišné bilkoviny.

Lemuři se živí zejména lesními plody, ovocem, semeny a výhonky stromů, listím či hmyzem. Jsou významnými zahradníky, roznášají semena rostlin, a tím přispívají k obnově flory na Madagaskaru. ■ *red*

Charita Olomouc bude mít od září nového ředitele

Zdroj: Charita Olomouc

Po sedmi letech se mění vedení Charity Olomouc. Dosavadní ředitel Petr Prinz, který s organizací spojil téměř 30 let profesního života, se rozhodl přijmout novou pracovní výzvu. Od 1. září předá vedení svému dosavadnímu zástupci Janu Bukovi. Do funkce jej jmenuje olomoucký arcibiskup Josef Nuzík na návrh ředitele Arcidiecézní charity Olomouc Roberta Neugebauera.

„Současná doba je pro Charitu Olomouc obdobím stability. V tomto klidném období je prostor pro rekapitulaci a případné změny a já vnímám, že za uply-

nulých sedm let jsem organizaci předal vše, co jsem mohl,“ uvedl Prinz. Dodal, že odchod pro něj není jednoduchý, protože společenství Charity je mu velmi blízké.

Prinz stál v čele olomoucké Charity od roku 2019. Za jeho působení organizace rozšířila a proměnila část svých služeb, posílila materiální pomoc lidem v nouzi a uskutečnila několik investičních projektů, které zlepšily záze-
mí pro klienty i zaměstnance.

Na řadě těchto projektů se podílel také Jan Buka, který je šest let

zástupcem ředitele. Podle Roberta Neugebauera má jeho jmenování zajistit plynulé pokračování dosavadní práce. „Jsem přesvědčen, že jmenování dosavadního zástupce ředitele je nejlepší zárukou pro zachování kontinuity vedení i poskytování služeb,“ uvedl.

Buka působí v Charitě Olomouc od roku 2014. Začínal v přímé práci s lidmi bez domova, později vedl Nízkoprahové denní centrum a od roku 2020 je zástupcem ředitele. V minulých letech se věnoval také rozvoji Centra materiální pomoci a jeho vedení v době pandemie a uprchlické

krize. „Přeji si, aby Charita Olomouc zůstala stabilní organizací, která bude citlivě vnímat potřeby lidí a přinášet pomoc tam, kde je jí nejvíce potřeba,“ řekl Buka.

Petr Prinz nastoupil do Charity už v roce 1998 jako sociální asistent azylového domu Samaritán a později dlouhodobě vedl služby pro lidi bez domova. Podílel se také na vzniku Potravinové banky v Olomouckém kraji. Charita Olomouc dnes prostřednictvím sociálních, zdravotních a humanitárních služeb každoročně pomáhá tisícům lidí v obtížných životních situacích. ■ *red*

Bezpečná cesta do školy oslaví dvacátý ročník

Park na olomoucké Floře bude v neděli 6. září patřit jubilejnímu ročníku akce Bezpečná cesta do školy. Program u pavilonu H začne v 10 hodin a nabídne atrakce, soutěže, ukázky policistů, hasičů, záchranářů, kynologů i veletrh volnočasových aktivit. Děti se zábavnou formou seznámí s bezpečným chováním v provozu. ■

Strážníci pomohli zraněnému seniorovi

Prostějovští strážníci vyjžděli na pomoc 76letému seniorovi, který prostřednictvím SMS požádal záchranáře o pomoc. Ve zprávě uvedl, že je neslyšící, upadl a krvácí. Hlídka muže na uvedeném místě našla se zraněním hlavy a přivolala zdravotnickou záchranou službu. Záchranáři jej poté převezli do nemocnice k dalšímu ošetření. ■

Policie zmírnila vstupní fyzické testy

Policie ČR upravila limity fyzických testů pro uchazeče o službu. Nově jim při přijímacím řízení stačí získat 25 bodů místo dosavadních 36, bez minimální hranice v jednotlivých disciplínách. V Olomouci si zájemci mohou testy nezávazně vyzkoušet při pravidelných termínech pro veřejnost, které se konají jednou měsíčně. Více info na [policie.gov.cz](https://www.policie.gov.cz). ■

Rodina Sigmundů znamenala pro Lutín totéž, co Baťa pro Zlín

Martin Kašpar,
genealog a kronikář obcí Těšetic
a Ústín

Rodina Sigmundů se do historie zapsala díky výrobě pump a hloubení studní. Letos si připomínáme dvě výročí této významné rodiny, která vtiskla vesnici Lutín její dnešní vzhled. Nepochybně si také vybavíme nějakou z pump, kde je logo trojzubce.

První výročí se vztahuje k zakladateli pumpařské továrny. Ludvík Sigmund se narodil 17. 8. 1836 v Třebčíně, č. p. 52, Janovi a Josefě Sigmundových. Otec je označován jako domkař, nebyl ale třebčínským rodákem, pocházel z Vranovic u Prostějova. Ludvík sloužil nejprve jako pohůnek u sedláka Řihy ve Slatinicích, později byl čeledínem u hospodáře Kopeckého v Třebčíně. Tato povolání ho však nebavila a odešel do učení na tesaře. Po návratu z vojny, na které strávil sedm a půl roku, se přestěhoval do Lutína. Ten byl tehdy malou vesnicí s 320 obyvateli. V roce 1863 se ve slatinickém kostele oženil s Marií Bukvou. V Lutíně se Ludvík seznámil s pumpařem Tomášem Vychodilem, ten však své řemeslo vykonával jako vedlejší činnost, hlavní obživou

bylo zemědělství. Jeho předpoklad, že řemeslo převezmou dva synové, se nepotvrdil, jeden ze synů zemřel a druhého práce nebavila. Ludvík se tak stal samostatným pumpařem. I pro něj to byla však jen vedlejší obživa, veškeré práce prováděl ručně a počátek jeho rozmachu proběhl v letech 1883–1884, kdy si pořídil soustruh na dřevo poháněný šlapáním. Čím si Ludvík Sigmund získal zákazníky? Bylo to rychlostí práce, přesností výrobků a úhledností. V roce 1882 nastoupil k otci syn Jan a v roce 1889 syn František. Oba bratři projevili o práci u otce velký zájem, otec poslal Jana do Nových Sadů (dnešní část Olomouce) ke strýci, aby se naučil německy, a Františka poslal do Vídně k bratrovi své manželky.

František se následně vydal na zkušenou do Prahy, kde se nechal zaměstnat u pumpařské firmy Němeček jako pomocník, v Praze zároveň navštěvoval večerní průmyslovku. V roce 1890 si Sigmundové pořídili druhý, silnější soustruh a zařídili si ze starého chlěva dílnu. Ve stejném roce odešel Jan na vojnu a otec se tak musel starat hlavně o zemědělskou usadlost, po návratu Jana se však všichni tři opět vrhli do práce.

Přišli s myšlenkou, že budou mít do zásoby vyrobené díly, které se dají upotřebit pro všechny druhy pump, a tak se u Sigmundů zavedla standardizace dílů. Sigmundům navíc pomohl rok 1892, kdy vypukla v Haliči epidemie cholery a úřady nařídily zákaz používání otevřených studní. Všechny studny musely být vybaveny pumpami. Jelikož Sigmundové byli zásobeni díly, mohli na popátku reagovat rychleji než jejich konkurenti.

Zlomový je rok 1894, kdy bratři František a Jan převzali firmu od svého otce i po formální stránce. Firma pak nesla název Jan a František Sigmund v Lutíně. Před Sigmundy vyvstal nový problém, a to výroba železných pump, se kterou neměli žádnou zkušenost. První pumpy byly příliš drahé. V roce 1906 se jim podařilo prosadit i v tomto směru. Následoval rozvoj, ale chyběl hotový kapitál. Zde výrazně pomohla věna manželek obou bratrů, která okamžitě investovali do rozvoje firmy. V roce 1899 přišel další důležitý okamžik, kdy na severním okraji dnešního závodu vznikla první skutečná dílna. Pro pohon strojů byl nejprve využíván žentour, později parní stroj. Firma disponovala 15 zaměstnanci, o 10 let později jich bylo už 40. Díky výrobě a nahrazování dřevěných pump železnými se podnikání měnilo v tovární výrobu. Ludvík Sigmund, který s výrobou v Lutíně začal, zemřel 7. 9. 1899.

Obchodní společnost pod názvem Bratři Sigmundové byla nahlášena 5. 6. 1908, sídlo továrny bylo v Lutíně, č. p. 79. Tato společnost měla kapitál 100 000 korun, každý z bratrů měl polovinu. Na počátku 1. sv. války měla společnost 50–80 pracovníků. Sigmundy válka zasáhla, jelikož přes 30 zaměstnanců odešlo na frontu. Sigmundové se s tím ale vypořádali po svém, v roce 1915 začal

podnik obrábět dělostřelecké granáty, čímž se přeorientoval na válečnou výrobu. Sigmundům se také díky tomu podařilo z fronty vrátit mnoho svých zaměstnanců.

Vznik Československa znamenal pro továrnu návrat k výrobě pump, přičemž se firma začala více specializovat na výrobu železných čerpadel. V roce 1920 byla postavena nová dílna a o 3 roky později byl zaveden elektrický pohon strojů. Z roku 1922 pochází nám dnes známý název Sigma, který byl registrován společně s Neptunovým trojzubcem jako ochranná známka. Firma expandovala a po válce měla již 120 pracovníků. Exportovala do několika desítek zemí. Číslo zaměstnanců rostlo a v roce 1926 zde pracovalo 215 dělníků a 16 úředníků.

Rok 1928 byl ve znamení stavby moderně zařízené laboratoře a o rok později došlo ke změně názvu továrny na Sigmund – Pumpy, bratři Sigmundové Lutín – Olomouc. Firma v roce 1928 vystavěla dům pro 6 rodin úředníků a o rok později velký internát pro svobodné úředníky. Je zřejmé, že v mnohém se Sigmundové inspirovali firmou Baťa, nejen ve výstavbě ubytování pro zaměstnance, ale v mnoha dalších věcech.

Hospodářská krize Sigmundy zasáhla v roce 1930, kdy měla továrna 386 zaměstnanců. Postižen byl hlavně vývoz, firma na tuto situaci reagovala snížením ceny výrobků o 10 %. I v této době investovala do nové montážní budovy. V roce 1932 přišla firma s novým výrobkem, který se stal legendárním – čerpadlo Nautila, podobně úspěšné pak bylo i čerpadlo Raketa. V roce 1934 byla postavena nová kotelna a počet zaměstnanců byl 500 dělníků a 130 úředníků, což značí překonání krize.

Zastavme se ale na chvíli v samotném Lutíně. Vesnice má dnes 3 100 obyvatel. Vedle části, která vznikla přičiněním Sigmundů, je malá historická náves s kaplí Nanebevzetí Panny Marie. Lutín byl původně malou vesnicí, farní kostel i hřbitov byly v sousedních Slatinicích. Podobně jako rodina Batů vtiskla podobu městu Zlín, zasadili se Sigmundové o vzestup Lutína, který počtem obyvatel okolní vesnice nakonec předčil. Bratři Sigmundové nebyli jen šéfy. Mladší František se oženil v roce 1905 s Marií Gruntovou, dcerou lutinského rolníka. Byl činný v mnoha hospodářských sdruženích a v letech 1913–1919 byl i starostou Lutína – také zde najdeme onu podobnost s Tomášem Baťou. František zemřel 4. 2. 1935 v Lutíně. Druhý z bratrů Jan se narodil v roce 1869. Oženil se v roce 1894 s Cecilií Novákovou z Lutína a stejně jako bratr vykonával úřad lutinského starosty, konkrétně v letech 1927–1931.

Druhé výročí se týká právě Jana – svého bratra přežil o rok, zemřel 10. 7. 1936.

V roce 1934 založili Sigmundové továrnu Chema, která byla budována se státní pomocí. Předmětem výroby byl výzkum, vývoj a výroba obrany proti bojovým plynům. Po smrti obou bratrů se vedení ujali jejich potomci a připojili se také manželé dcer.

Předválečná atmosféra v Evropě firmu nasměrovala k výrobě munice a v Chemě se vyráběly části protiplynových masek a hasicí přístroje. Na úkor této výroby za-

Sigmund Jan. Zdroj: Zemský archiv Opava, pobočka Olomouc

čaly být omezovány studnařské výrobky. Díky tomu, že si ministerstvo národní obrany u firmy objednalo v roce 1935 části dělostřeleckých zapalovačů, se firma dostala do kategorie závodů důležitých pro obranu státu.

Chema expandovala velmi rychle. Už v roce 1936 byla schopna velmi rychle dodávat plynové masky v libovolném množství. V souvislosti s Chemou vznikl díky Sigmundům i Lékařský pracovní sbor a Škola protiletectvé obrany. Anglická pobočka vznikla 20. 8. 1937 a vedl ji Miroslav Sigmund, který do Anglie s rodinou přišedil. Nebýt války, mohl se Lutín rozvíjet ještě jiným směrem. Plán na rozvoj totiž zadali Sigmundové v roce 1938 architektu F. L. Gahurovi, který je znám právě ze Zlína. Plán počítal s výstavbou města, centrem mělo být náměstí Práce s radnicí, pošta, celní úřad, hotel, restaurace a divadlo nebo kino pro 1 000 diváků. Předpokládalo se, že v 1. fázi bude mít Lutín 7 000 obyvatel. V roce 1940 byl plán dokončen, avšak válečné události zapříčinily, že k jeho uskutečnění nikdy nedošlo.

Okupace přinesla do obou podniků změny. Již 15. března 1939 byly závody obsazeny Němci, vedení firmy zůstalo zatím stejné. V roce 1940 zaměstnávala firma Sigmund – Pumpy 1 500 lidí. Ve stejném roce začal podnik přecházet na válečnou výrobu. Německé úřady přemýšlely, jak podniky získat pod plnou kontrolu. Nakonec jim byla 30. 9. 1940 nařízením říšského protektora vnuce na správa, společným vnučeným správcem se stal Alfred Phlal, bývalý ředitel záložny v Lipníku. Jan Sigmund byl několikrát povolán do Berlína, kde mu bylo naznačeno, že gestapo má proti němu mnoho materiálu. Cílem bylo, aby dobrovolně převedl podnik do německých rukou a přijal německou národnost. To odmítal, i když tušil, že Němci v tlaku nepoleví. V listopadu 1940 byl zatčen a s ním i 19 zaměstnanců. Jan Sigmund byl popraven za heydrichiády v brněnských Kounicových kolejích 30. 6. 1942.

Němci podnik rozšířili, přičemž válečná výroba tvořila 90 % produkce. V lednu 1945 činil počet zaměstnanců 4 392 osob. V roce 1943 došlo k výstavbě železniční vlečky z Třebčína, kterou budovali internovaní Češi. Ve stejném roce závod koupil sírné lázně ve

Slatinicích. V podniku se pracovalo do konce dubna 1945. Němci poté odvezli materiál a nástroje nákladními auty a železničními vagony. Krádež se ale díky kolejení lokotraktoru a lokomotivy nepovedla.

Ještě před válkou založili Sigmundové pobočku v Anglii. Ta vyráběla hasičské stříkačky a v době války také protiletectvé kulomety. Proslavila se zejména výrobou požárních stříkaček, které pomáhaly při náletech na Anglii. Anglickou pobočku navštívil exilový prezident Beneš i ministr Jan Masaryk.

Poválečný vývoj továrny už je jen smutnou vizitkou naší historie, která potkala mnoho dalších podniků. První dny po osvobození byl podnik bez vedení. Iniciativy se chopili místní komunisté, ale mnoho lidí bylo přesvědčeno, že se Sigmundové vrátí. Než proběhla v květnu 1945 schůze zaměstnanců, došlo k velkému rozkrádání, ostatně tento problém podnik po celou dobu poválečného období neopustil. V červnu 1945 byla zvolena tříletná národní správa tvořená bývalými zaměstnanci. Sigmundové se ještě snažili do podniku dostat zpět, což se nepovedlo. Definitivní ránu dal firmě výnos ministerstva průmyslu ze dne 27. 12. 1945, kterým byla podle dekretu prezidenta Beneše znárodněna. V březnu 1946 byl vytvořen národní podnik Sigma pumpy se sídlem v Olomouci, kdy pod něj spadala i továrna Antonína Kunze z Hranic. Úplnou absurditou bylo, že se národní podnik Sigma pustil do žaloby, kdy v letech 1951–1952 žaloval Sigmundy v Anglii o 60 000 liber – tuto částku investovala mateřská firma do anglické pobočky.

Po roce 1989 vznesli potomci Sigmundů nárok na majetek původního rodinného podniku, vzhledem k našemu právnímu řádu však navrácení nebylo možné.

Sigmundové se vlastní pilí vypracovali na známou firmu, která ve svém oboru vynikala u nás i v zahraničí, vesnici Lutín změnili k nepoznání a do obce díky nim přišlo mnoho lidí za prací. V období 2. sv. války o svůj podnik přišli. Jméno Sigmundů by si nepochybně zasloužilo, aby vešlo ve větší známost právě jako třeba Baťa, jehož dilem se inspirovali. Jestli byl na boty Baťa, platí zde heslo: „na pumpy jsou Sigmundi“. ■

Výrobky Sigmundů. Zdroj: Zemský archiv Opava, pobočka Olomouc

OTEVŘENÁ RADNICE

Ptejte se vedení města Olomouce na e-mailové adrese otevrenaradnice@hanackyvecernik.cz a my Váš dotaz necháme zodpovědět!

Miroslava Ferancová
primátorka

Dobrý den, chci se zeptat, co je pravdy na tom, že oprava sloupu Nejsvětější Trojice v Olomouci má být dokončena už letos? Mám pocit, že se mluvilo až o roku 2027. Takže by se to připadně stihlo do vánočních trhů? Děkuji za odpověď. Marie

Odpovídá primátorka města Olomouce Miroslava Ferancová: Oprava této nejvýznamnější olomoucké památky začala 8. dubna 2024, kdy kolem ní postupně začalo růst lešení. Termín dokončení byl plánován na konec prosince roku 2026. V tuto chvíli máme informaci, že opravy budou

možná dokončeny o něco dříve. To, že bude postupně mizet lešení, ale neznamená, že práce na památce skončí. Budou probíhat ještě ve spodní části sloupu, a proto kolem zůstane ještě stávající oplocení, a to nejspíše i v průběhu vánočních trhů. ■

Ráda bych se zeptala, kdy bude přístupný ASO park? Bydlíme nedaleko. Budou tam i nějaké prvky pro děti? Děkuji, Dana

Odpovídá náměstek primátorky Miloslav Tichý: ASO park se v současné době proměňuje a věříme, že výsledkem bude příjemné místo, kam si lidé z okolí rádi zajdou odpočinout, projít se nebo posedět. V parku vznikají nové chodníky a mlatové cesty, fontána, pergola i další vybavení. Mysleli jsme přitom i na děti, pro které bude připraveno nové dětské hřiště s herními prvky. Samozřejmě nebudou chybět ani lavičky pro posezení a odpočinek.

Stavební práce by měly být dokončeny v září letošního roku. Tím ale práce úplně neskončí. Následovat budou terénní úpravy, obnova trávníků, ošetření

stávající zeleně a výsadba nových stromů a keřů.

Právě kvůli zeleni proto počítáme se zpřístupněním parku veřejnosti až na jaře 2027. Chceme, aby se lidé do nově upraveného parku mohli vrátit už do prostředí, které bude skutečně hotové a příjemné, a ne na stavenišťe s čerstvě zasetým trávníkem.

Věříme, že se vám i ostatním obyvatelům z okolí bude nový ASO park líbit a že si v něm každý najde své místo – ať už na odpočinek, procházku, nebo třeba na chvíli s dětmi na hřišti. ■

Miloslav Tichý
náměstek primátorky

Policie hledá svědky nehody ve Vsisku

Olomoučtí dopravní policisté žádají veřejnost o pomoc při objasnění nehody ve Velkém Týnci, části Vsisko. Ve středu 5. srpna kolem 16:30 poškodil dosud neznámý cyklista zaparkovaný automobil Mitsubishi a z místa odjel. Jel pravděpodobně na černém horském kole. ■

Dvojice z Hranic čelí obvinění z loupeže

Hraničtí kriminalisté obvinili 29letého muže a 34letou ženu ze zvlášť závažného zločinu loupeže ve spolupachatelství. Obětí byl jejich známý, kterého žena podle policie pozvala do bytu v Hranicích. Tam mu dvojice měla vyhrožovat, napadat ho a připravit o batoh, kolo i boty. Škoda je 48 tisíc korun, obviněným hrozí až deset let vězení. ■

Za distribuci pervitinu mu hrozí vězení

Jeseničtí kriminalisté obvinili dvaadvacetiletého muže z Jesenicka kvůli distribuci pervitinu. Podle policie si od ledna do srpna obstarával metamfetamin od náhodných osob a drogu nejen užíval, ale také opakovaně poskytoval nejméně třem lidem. Muž byl už dříve trestán i za drogovou kriminalitu, v případě odsouzení mu hrozí až pět let vězení. ■

Olomoučtí vědci bodují ve světové vědě. Zkoumají hormony rostlin i brouka z dob dinosaurů

Jana Dolželová

Vědci z Univerzity Palackého se v posledních týdnech podepsali pod dvě významné mezinárodní studie zveřejněné v prestižních vědeckých časopisech. Zatímco odborníci z Laboratoře růstových regulátorů pomohli objasnit, jak rostliny rozpoznávají důležité hormony, zoolog Robin Kundrata se podílel na popisu téměř 99 milionů let starého brouka z barmského jantaru. Dva tematicky vzdálené výsledky dobře ukazují šíři přírodovědného výzkumu, který v Olomouci vzniká.

Rostlinné hormony pod drobnohledem

První studie se zaměřila na brassinosteroidy, tedy skupi-

nu rostlinných hormonů, které ovlivňují růst buněk, vývoj vodivých pletiv, rozmnožování i schopnost rostlin reagovat na sucho nebo výkyvy teplot. Mezinárodní tým vedený vědci z Univerzity v Ženevě podrobně popsal, jak jednotlivé brassinosteroidy rozpoznávají buněčné receptory a co rozhoduje o jejich biologické aktivitě.

Významnou část práce zajistili odborníci z Laboratoře růstových regulátorů, společného pracoviště Přírodovědecké fakulty UP a Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR. Olomoucký tým měl na starosti kompletní chemickou a analytickou část výzkumu, připravil potřebné deriváty brassinosteroidů a analyzoval jejich přirozené koncentrace v rostlinách.

Překvapivé výsledky

„Bez přípravy celé série brassinosteroidních derivátů by tento výzkum nebylo možné v takovém rozsahu uskutečnit,“ uvedl Miroslav Kvasnica z Laboratoře růstových regulátorů. Výzkumníci u modelové rostliny huseničku rolního sledovali interakce patnácti brassinosteroidů se čtyřmi receptory. Ukázalo se, že se na ně účinně váže více hormonů, než se dosud předpokládalo. Podle Kvasnici se navíc některé z nich v rostlinách vyskytují ve výrazně vyšších koncentracích než brassinolid, který byl dlouho považován za hlavního biologicky aktivního zástupce této skupiny.

Studie zároveň ukázala, že o biologické aktivitě nerozhoduje jen síla vazby hormonu na receptor. Důležitá je také správná orientace molekuly a schopnost vytvořit funkční komplex s dalším proteinem. „Některé látky se sice vážou velmi silně, ale nedokážou vytvořit funkční receptorový komplex, a proto biologickou odpověď nespustí,“ vysvětlila Jana Oklešťková, která se na studii podílela. Výsledky mohou do budoucna pomoci při návrhu nových syntetických analogů brassinosteroidů, jejich hlavní přínos je ale zatím v rozšíření základních znalostí o růstu a vývoji rostlin. Studie vyšla v časopise Nature Plants.

Brouk z doby dinosaurů

Druhý olomoucký úspěch přichází z úplně jiného oboru. Robin Kundrata z katedry zoologie Přírodovědecké fakulty UP byl součástí mezinárodního týmu, který v barmském jantaru popsal nový druh fosilního brouka Icaroramus perisi. Téměř 99 milionů let starý živočich pochází z doby dinosaurů a díky mimořádnému zachování nabízí pohled na vývoj komunikačních systémů světélkujícího hmyzu.

Foto: Ota Blahoušek

Brouk zaujal především neobvyklými tykadly. Měla dvanáct článků a na většině z nich vyrůstaly dva morfologicky odlišné páry dlouhých výběžků. Takovou stavbu vědci dosud neznali u žádného žijícího ani fosilního brouka. Podle autorů studie takto uzpůsobená tykadla výrazně zvětšovala smyslovou plochu a umožňovala velmi citlivě zachytávat chemické signály, zejména pohlavní feromony.

„U dnešních světlušek a příbuzných skupin často vidíme úzkou souvislost mezi tvarem tykadel a způsobem komunikace. Samci druhů, které spoléhají na feromony, mívají složité větvená tykadla schopná zachytit i velmi slabé chemické signály. U Icaroramus perisi je tato specializace dovedena do zcela mimořádné podoby,“ popsal Robin Kundrata.

Feromony k námluvám, světlo k obraně

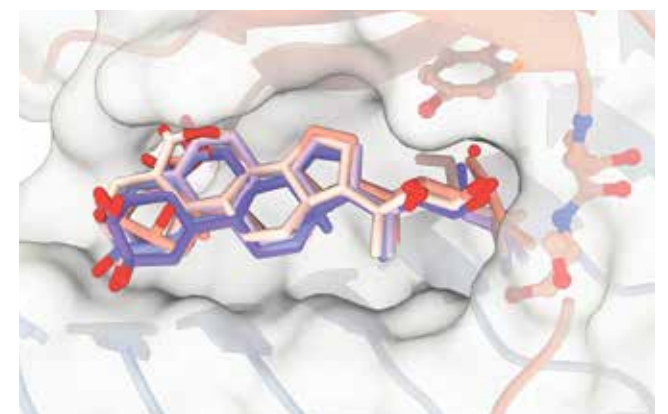
Ještě pozoruhodnější je, že brouk měl zároveň na zadečku strukturu, kterou vědci považují za světelný orgán. Hledání partnera tak mohly zajišťovat hlavně fero-

mony, zatímco bioluminiscence mohla sloužit spíše jako varovný signál pro predátory. Fosilie tím mění pohled na evoluci světélkování a naznačuje, že světlo mohlo mít v rané evoluci těchto brouků původně obrannou funkci.

Studie vyšla v časopise Proceedings of the Royal Society B a navazuje na dlouhodobý výzkum fosilních i současných elateroidních brouků, kterému se

tým Robina Kundraty na Univerzitě Palackého věnuje.

Ať už jde o neviditelné mechanismy uvnitř rostlinných buněk, nebo o fosilii brouka z časů dinosaurů, oba výzkumy ukazují, že olomoučtí vědci dokážou výrazně promlouvat do současné světové vědy a otevírat nové pohledy na fungování živé přírody v současnosti i hluboké minulosti. ■

Ilustrace: autoři článku Nature Plants

Zdroj: Časopis Proceedings of the Royal Society B

INZERCE

ŠANTOVKA

FAMILY DAY

SMETANOVY SADY 29. 8.

- ▶ Největší rodinná rozlučka s prázdninami je zpět!
- ▶ MICHAL NESVATBA a show, která rozzáří děti i dospělé.
- ▶ Barbie, Hot Wheels, planetárium, sport, tvoření, věda a adrenalin.
- ▶ Zóny plné atrakcí, workshopů, odměn a zábavy.

VSTUP ZDARMA!

santovka.cz

Velké Losiny jsou Vesnicí roku Olomouckého kraje

Nejlepší vesnici Olomouckého kraje pro rok 2026 jsou Velké Losiny. Výsledky krajského kola soutěže Vesnice roku byly slavnostně vyhlášeny v pátek 14. srpna právě ve vítězné obci. Do letošního ročníku se přihlásilo celkem 24 obcí z regionu. Velké Losiny si spolu s prestižním titulem odnášejí také odměnu 600 tisíc korun.

Hlavní cenu a Zlatou stuhu získaly Velké Losiny. Cena Olomouckého kraje záměřila do Bělkovic-Laštan, které obdrží 200 tisíc korun, a cenu hejtmana v hodnotě 100 tisíc korun si odvezly Štýty.

„Soutěž Vesnice roku ukazuje, že venkov v našem kraji žije. Za úspěchem jednotlivých obcí stojí starostové, zastupitelé, ale i spolky a aktivní obyvatelé, kteří věnují svůj čas a energii rozvoji místa, kde zapustili kořeny,“ uvedl hejtmán Olomouckého kraje Ladislav Okleštěk. Velkým Losinám zároveň popřál úspěch v celostátním finále.

Nejde jen o hezkou náves

Porota při hodnocení nesledovala pouze vzhled obce nebo stav veřejných prostranství. Zajímal se také o spolkový a kulturní život, práci s tradicemi, občanskou vybavenost, podporu podnikání, péči o krajinu nebo připravované rozvojové projekty.

Právě šíře hodnocených oblastí má podle kraje ukázat, že soutěž není jen přehlídkou upravených návsi a květinové výzdoby. Rozhodující je také to, jak obec funguje pro své obyvatele a zda dokáže zapojovat místní spolky, rodiny, školy nebo podnikatele.

„Nejen ty vítězné, ale každá obec, která se do soutěže přihlásila, si zaslouží uznání. Tento projekt není o prvním místě, ale především o sdílení inspirativních příkladů a motivaci k dalšímu rozvoji našeho venkova,“ doplnil náměstek hejtmana Pavel Jelinek.

Ocenění mířila napříč krajem

Vedle hlavního vítěze si porota všimla také konkrétních projektů a aktivit jednotlivých obcí. Ocenila například obnovu památek a veřejných prostor, nové venkovské stavby, práci s krajinou a zelení, podporu kultury, sportu a spolkového života nebo péči o děti a rodiny.

Tradiční barevné stuhý letos připadly Mořicím za péči o zeleň a životní prostředí, Pavlovicům u Přerova za spolupráci se zemědělským subjektem, Charvátům za společenský život a inovace a Němčicím nad Hanou za práci s mládeží a podporu rodin. Porota ocenila také řadu dalších obcí za konkrétní projekty a dlouhodobou práci pro místní komunitu.

Pro Velké Losiny ale krajské vítězství znamená ještě jednu výzvu. Jako držitel Zlaté stuhý budou Olomoucký kraj reprezentovat v celostátním kole soutěže Vesnice roku 2026. ■ *red*

Zdroj: jedemenvylet.cz

Zajímají vás Chutě kraje? Festival zavítá poprvé také do Olomouce

Do Olomouce se poprvé chystá koncept food festivalu s názvem Chutě kraje, který slibuje víc než jen kulinářský zážitek. Spojuje v sobě kvalitní gastronomii, dobroty místních producentů a pestrý doprovodný program pro celou rodinu.

V krásném prostředí olomouckého rozária se v neděli 6. září potkáte mimo jiné s Markétou Hrubešovou nebo Heidi Janků a ochutnáte dobroty od předních kuchařů nejen z regionu.

„Na místě budou více než čtyři desítky stánků, které budou nabízet například tvarůžkové speciality, burgery, langosy, paštiky, tradiční českou kuchyni, pečené makrely, grilovaného pštroso, levandulové a medové produkty, rajčátka z farmy, domácí koláče, borůvkové knedle, ale i speciality italské, vietnamské nebo mexické kuchyně. Nabídku doplní regionální piva, kraftové limonády, káva z lokálních pražiček, moravská vína a další dobrotky,“ řekl Radek Stojan, ředitel pořádající Centrály cestovního ruchu Olomouckého kraje.

Mezi restauracemi nebudou chybět například Asado Grill, Long

Zdroj: olkraj.cz

Story Short, Telegraph Pulse, Bistro Paulus, Dos Amigos, Národní dům z Prostějova, Zámek Velká Bystřice a řada dalších.

Festival vznikl s jasnou vizí: posílit regionální identitu, podpořit lokální výrobce a oživit cestovní ruch. Zaměřuje se na propojení podnikatelů, kulturních a zájmových spolků, institucí i jednotlivců, kteří mají chuť představit své produkty a nápady široké veřejnosti.

Každá z festivalových zastávek má vlastní jedinečnou atmosféru. Regionální chutě i program si

můžete užít od 10 do 18 hodin. Vstup je zdarma. Více na webu chutekraje.cz. ■ *red*

CHUTĚ KRAJE

- 16. srpna – Šumperk, sady 1. máje
- 23. srpna – Jeseník, Smetanovy sady
- 30. srpna – Prostějov, Kolářovy sady
- 6. září – Olomouc, Rozárium
- 13. září – Přerov, park Michalov

Sokolí páry mají rekord! Jesenická populace vyvedla úctyhodných 46 mláďat

Letos opustilo hnízdiště v Jeseníkách nejvíce sokolích mláďat v novodobé historii. Hnízdilo 22 párů a vyvedlo rekordních 46 mláďat. Počet párů je stejný jako v předchozím roce, ale počet mláďat je oproti roku 2025 o sedm vyšší. Toto číslo meziročně kolísá, například v roce 2024 to bylo jen 32. Pro stabilitu populace je nejdůležitější, že počet hnízdicích párů neklesá. Za čtvrtstoletí sledování od roku 2001 jeseníčtí sokolí vyvedli celkem 506 mláďat.

„Poslední roky nám ukazují, že jeseníčtí sokolí populace je poměrně stabilní. K výkyvům v úspěšnosti hnízdění dochází především kvůli počasí a útokům predátorů, nejčastěji kuny skalní. Důležité je, že se výrazně nemění počet hnízdicích párů. V roce 2024 sice během sezony přišly o život čtyři dospělé samice, ale dnes vidíme, že se populace s tímto zásahem rychle vyrovnala. Nad jeseníckými hřebeny létá dostatek nezádaných ptáků, kteří jsou předpokladem pro vytváření nových hnízdních párů,“ vysvětluje Petr Šaj z Agentury ochrany přírody a krajiny (AOPK) ČR.

Při monitoringu sokolích hnízd pomáhají nejen dobrovolní spolupracovníci, ale i fotopasti s okamžitým přenosem. „Díky nim máme ob-

rovské množství jedinečných informací ze života sokolích rodin. Pro představu – za jednu hnízdní sezonu je to i více než 100 tisíc snímků. Dlouhodobě značíme mladé ptáky i odečítacími kroužky. Díky tomu například víme, že samci více zůstávají v oblasti svého narození, a samice naopak obsazují ostatní lokality nejen v ČR,“ popisuje ornitolog Tomáš Pospíšil, spolupracovník AOPK ČR.

Ve druhé polovině minulého století počty sokolů drasticky poklesly, především kvůli nadměrnému používání pesticidů a dalších chemikálií v zemědělství. Postupně se do české krajiny díky důsledné ochraně vracejí a dnes již nejen v chráněných územích hnízdí více než stovka párů. Další minimálně čtyři desítky párů obsadily budky na lidských stavbách (komínech, věžích).

Skalnaté a rozlehlé území Jeseníků s okolím jim vedle kvalitních hnízdních možností nabízí i dostatečnou potravní nabídku. Zhruba třetina sokolích párů je každoročně neúspěšná kvůli útokům predátorů či potyčkám s jinými sokoly.

„V místech, kde se obvykle pohybuje více lidí, instalujeme každoročně informační tabule s páskou usměrňující pohyb turistů. Děkujeme všem

návštěvníkům, kteří pokyny respektují a přispívají tak k úspěšnému vyvedení mláďat,“ dodává Petr Šaj.

Sokol stěhovavý je velký zhruba jako vrána a dožívá se až dvaceti let. Žije se převážně ptáky do velikosti holuba, které loví za letu. Při útoku přitáhne křídla k tělu a střemhlavým letem v podstatě padá na kořist. Vlastní hnízdo si sokol nestaví. Nejčastěji obsadí skalní výklenek či římsu nebo staré krkavčí hnízdo na skále. V Jeseníkách a Rychlebských horách si sokolí opakovaně vybírají přibližně dvacet skalních lokalit. Mláďata zůstávají na hnízdě zhruba sedm týdnů. ■ *red*

Foto: Petr Šaj, AOPK

INZERCE

NECHTE BALENÍ KNIH A PŘÍPRAVU ŠKOLNÍCH POTŘEB NA NÁS!

- zabalíme vám knihy i sešity klasických i atypických rozměrů speciálním balícím strojem přesně a na míru
- pošlete nám váš seznam školních potřeb na e-mail: včetně vašich preferencí a vašich kontaktních informací
- školní potřeby a sešity pro vás budou připraveny do 24 hodin od vaší poptávky v Informačním centru hypermarketu
- tyto služby nabízíme od 29. 7. do 29. 9. 2026 zde: Olomouc: skola_olo@globus.cz

S KORNOUTEM DO ŠKOLY

Vyberte si z naší nabídky školních kornoutů plných dobrot.

SLAVÍME 30 LET DÍKY VÁM!

Hrad Šternberk nabídne Hradozámeckou noc

V sobotu 22. srpna se na hradě Šternberk uskuteční tradiční a mezi návštěvníky oblíbená Hradozámecká noc. Hradem budou provázet průvodci oblečení v historických kostýmech. Výklad bude rozšířen o zajímavosti z oblasti módy, stolování a života šlechty i poddaných v dobách minulých. Začátky prohlídek budou každou celou hodinu. ■

Tros Discotequos rozproudí Letní kino

Letní kino Olomouc přivítá v sobotu 22. srpna improvizální hudební show Tros Discotequos. Vojta Dyk, Jan Maxián a Jakub Prachař nabídnou známé hity, humor i energii v osobitěm provedení. Program večera se bude odvíjet od atmosféry, nálady publika a přání diváků, kteří mohou ovlivnit, jaké písně během koncertu zazní. ■

Dožínky na Hané připomenou konec žni

Hanácké muzeum v přírodě v Příkazech bude v sobotu 29. srpna hostit Dožínky na Hané. Lidová slavnost představí atmosféru závěru žni v prostředí starobylého gruntu. Návštěvníci uvidí ukázky tradičních zvyků a obyčejů, vázání posledního snopu, dožínkový průvod i slavnostní předání věnce hospodářů. ■

Šantovka family day se vrací. Smetanovy sady nabídnou velké finále prázdnin

Zdroj: Galerie Šantovka

Hudba, smích, tvoření, sportovní výzvy i svět plný dětské fantazie. Smetanovy sady v Olomouci se v sobotu 29. srpna promění v pestrý festivalový areál, kde si na své přijdou děti i jejich rodiče. Šantovka Family Day nabídne rozloučení s prázdninami s Michalem Nesvadbou, světy Barbie a Hot Wheels, planetáriem, vědeckými pokusy, atrakcemi i kreativními dílnami. Vstup na celou akci je zdarma.

Konec léta tak nemusí patřit jen přípravám do školy a návratu k běžným povinnostem. Oblíbená rodinná akce umožní strávit společný den venku, vyzkoušet nové aktivity a odnést si řadu zážitků. Jedním z hlavních hostů bude Michal Nesvadbba, jehož hravá show dokáže pobavit malé návštěvníky i dospělé. Další vystoupení a aktivity se budou po celý den střídát na hlavní Šantovka stage.

Smetanovy sady se rozdělí do několika tematických zón, mezi nimiž si rodiny snadno sestaví vlastní program. „Někdo zamíří za tvořením, jiný dá přednost sportu, pokusům nebo atrakcím. Výhodou je, že vše bude soustředěné na jednom místě a jednotlivé zóny bude možné během dne libovolně střídát,“ říká marketingový manažer obchodního centra David Podstata.

V Art & multimediální zóně budou připraveny kreativní dílny a workshopy, při kterých děti zapojí fantazii i šikovné ruce. Future & Science zóna přiláká zvědavé návštěvníky do planetária a ke hravým vědeckým pokusům, které ukážou, že poznávání rozhodně nemusí být nuda.

Pohyb a trochu zdravého adrenalinu najdou návštěvníci ve Sport & Adrenalin zóně se soutěžími, výzvami a světem Hot Wheels. Ty nejmenší přivítá dětská zóna plná

her, atrakcí a barevného světa Barbie. Rodiny se mohou zastavit také v zóně zdraví a bezpečí, kde si díky praktickým ukázkám připomenou důležitá pravidla využitelná v každodenním životě.

Tradiční součástí programu bude zážitková stezka vily Šanti. Děti projdou jednotlivými stanovišti, splní připravené úkoly, nasbírají razítka a v cíli si vyzvednou odměnu. Stezka je zároveň provede napříč areálem a pomůže jim objevit co nejvíce aktivit.

Po tvoření, soutěžení a objevování přijde vhod také chvíle odpočinku. Gastro & chillout zóna poskytne prostor k posezení, občerstvení a načerpání nové energie. Šantovka Family Day tak znovu propojí hudbu, pohyb, poznávání i dětskou fantazii a nabídne příjemnou příležitost rozloučit se s prázdninami společně. Stačí v sobotu 29. srpna zamířit do Smetanových sadů. Vstup je zdarma. ■ red

Jeskyň Na Špičáku se promění v moderní audiovizuální expozici s videomappingem

Prohlídku Jeskyně Na Špičáku u Supíkovic na Jesenícku doplní a zatraktivní zbrusu nové moderní audiovizuální prvky. Šest zastavení propojí naučné tabule s moderními digitálními technologiemi, zejména videomappingem. „Tato kombinace umožní návštěvníkům lépe porozumět geologickým procesům, historii využívání jeskyně a jejím biologickým hodnotám. Stezka bude začínat již před správní budovou a naváže na ni zážitkový prohlídkový okruh jeskyní s průvodcem,“ naznačuje vedoucí jeskyně Andrea Švubová.

Správě jeskyní České republiky (SJ ČR) se podařilo získat dotaci z programu IROP, 81. výzvy Cestovní ruch, na modernizaci návštěvní trasy. Realizace je naplánována na příští rok. Dotace by měla pokrýt 60 % z celkových předpokládaných nákladů 18,6 milionu korun.

Dvě zastavení budou umístěna v terénu podél stávajícího chodníku a čtyři budou přímo v jeskyni. Úvodní panel vysvětlí hlavní geo-

logické a geomorfologické faktory ovlivňující současnou podobu krasového podzemí. Součástí bude 80centimetrový trojrozměrný model jeskyně a také nové zastřešené posezení ke krátkodobému odpočinku návštěvníků území. Druhý vnější naučný panel přiblíží nejhodnotnější atributy jeskyně. První vnitřní zastavení v Kostnici pak nastíní modelaci jeskynních prostor ledovcovou vodou, počítá se přitom se scénickým nasvícením hladiny někdejšího ledovcového jezera se zvuky proudící vody či praskajícího ledu.

V Kalvárii se návštěvníci seznámí s historií lidské činnosti, kterou dokládají historické malby a stopy prospektorů, jež zpestří i zvukové efekty. Ve Velkém dómu - Ripperově sále ožije svět netopýrů. Makety letounů v pohybu, spící i lezoucí, doplní autentické zvuky netopýří echolokace. Atrakcí bude i světelné pulzování v Srdcové chodbě.

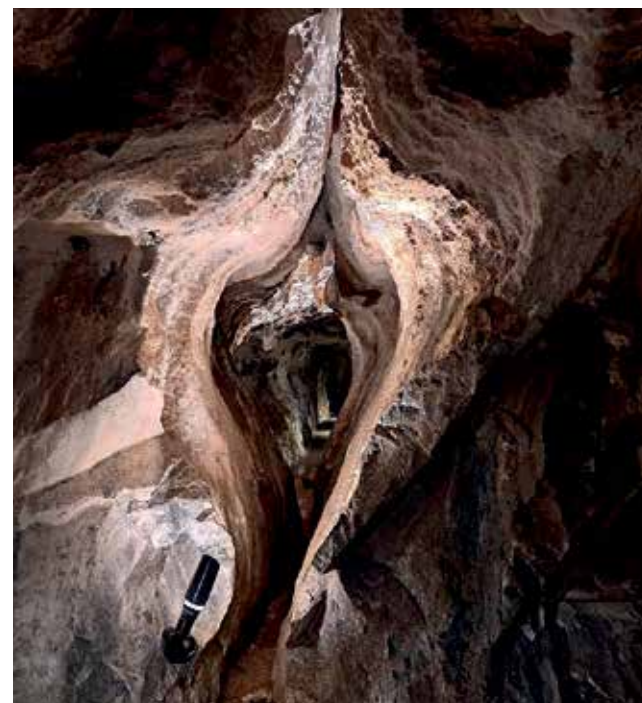
Největším lákadlem „Tajemství Jeskyně Na Špičáku“ bude video-

mappingová projekce v Dómu naděje. Měla by představit příběh jeskyně například skrze významné osobnosti, které jsou historicky spjaty s jejím zpřístupňováním. Použité světelné technologie nabídnou nastavení teploty chromatičnosti. Pro ozvučení bude využit vícekanálový zvukový systém s možností samostatného řízení jednotlivých kanálů. Osvětlení i ozvučení budou vzájemně synchronizovány centrálním řídicím systémem. „Tento projekt by měl být první vlašťovkou prezentace přírody a historie jeskyní nejen suchopárným výkladem, ale i prostřednictvím moderních technologií, které jsou například ve Francii či Německu součástí prohlídky již řadu let. Pokud se osvědčí a budou peníze, rádi bychom podobné prvky použili i v dalších jeskyních,“ říká ředitel SJ ČR Milan Jan Půček.

Již na začátku léta se jeskyně stala součástí nové naučné stezky Po stopách doby ledové, vedoucí z blízké Písečné. Hlavní roli

v nové stezce hraje ledovec, který před zhruba půl milionem let ovlivnil podobu místní krajiny, a řeka Bělá. Šestikilometrová trasa vede přes údolí, skalní útvary, morénové valy a prameniště. Jeskyně Na Špičáku s dobou ledovou velmi úzce souvisí. Návštěvníky láká svými unikátními srdcovými chodbami utvářenými vodou čtvrtohorního ledovce. Další zastavení stezky se věnují například památkám v obci či vzniku a významu místní pískovny. Informační panely stezky doplňují edukativní a zábavné herní prvky, u jeskyně vznikl fotopoint ve tvaru srdce a novinkou je i odpočívadlo pro cyklisty se stojanem a solární nabíječkou.

Prohlídková trasa jeskyně měří 220 metrů. Je nenáročná a bezpečná, přístupná i pro vozíčkáře. Prohlídka trvá asi 40 minut. O aktuálním provozu JNŠ včetně otevírací doby, vstupného a popisu příjezdu informuje web naspi-caku.caves.cz či facebook.com/jeskynenaspi-caku. ■ red

Zdroj: SJČR

INZERCE

ŠANTOVKA

Nejlepší dárek?
VYŘEŠENO.

Dárkové karty lze zakoupit
na infostánku a online.

ŠANTOVKA

DÁRKOVÁ KARTA

santovka.cz

Olomouc a největší petice před listopadem. Příběh Augustina Navrátila

Martin Chytrý

Příběh Augustina Navrátila je s Olomoucí spojený nechvalně i chvalně. Právě na zdejší psychiatrické klinice mu odborníci opakovaně potvrzovali diagnózu, která sloužila jako záminka k jeho internacím. A právě zde, na náměstí u sloupu Nejsvětější Trojice, se v prosinci 1988 sešli lidé, aby proti této perzekuci otevřeně protestovali. Zneužívání psychiatrie patří k nejodpornějším projevům komunistické moci. V Sovětském svazu se za Brežněvovy éry stalo systematickým nástrojem – disidenti končili v psychuškách s diagnózami typu „pomalu se rozvíjející schizofrenie“. Oficiálně léčení, ve skutečnosti umlčování. Méně se ví, že podobné praktiky, byť v menším rozsahu, existovaly i v Československu. Nejznámějším a nejlépe dokumentovaným případem je právě dlouholetá perzekuce Augustina Navrátila, hlavního hybatele petice, která se stala početně nejširším občanským vystoupením proti režimu. Dnes je téměř zapomenuta, zatímco v paměti dominují aktivity kolem Charty 77.

Náboženská svoboda byla v komunistickém Československu formálně garantována ústavou i mezinárodními dokumenty o lidských právech. Realita za Husákovy normalizace byla však diametrálně odlišná. Církev podléhala přísnému státnímu dozoru prostřednictvím církevních tajemníků. Státní souhlas s výkonem duchovní služby se stal nástrojem nátlaku a vydírání. Výuka náboženství byla systematicky omezována, řeholní řády paralyzovány, jmenování biskupů dlouhodobě blokováno. Oficiální církev existovala vedle církve podzemní – tajně svěcených kněží, kteří sloužili mše v bytech, šířili samizdat a udržovali autentický duchovní život i za cenu osobního rizika. Proti nim stálo kolaborantské Sdružení katolických duchovních Pacem in terris, založené v roce 1971. Jeho členové veřejně podporovali „budování socialismu“ a „mír“, zatímco věrná část církve čelila diskriminaci, šikaně a perzekuci. Do této atmosféry strachu, přetvářky a tiché statečnosti zapadá iniciativa rolníka a hradlaře z Lutopecen.

Augustin Navrátil se narodil 22. prosince 1928 v Lutopevnách u Kroměříže do staré rolnické rodiny s hlubokými katolickými kořeny. Rod Navrátilů hospodařil na svém statku po generace.

Katolický aktivista Augustin Navrátil. Foto: archiv HV

Augustin byl nejstarší ze tří dětí. Vychodil měšťanku, vyučil se truhlářem (sám vždy psal „stolařem“) a od malička pomáhal rodičům na polích. Po únoru 1948 a následné kolektivizaci patřil k těm nemnohým, kteří se snažili udržet alespoň zbytek soukromé půdy. Když mu místní národní výbor v polovině 70. let pozemek odebral, začal se úředně bránit – dopisy, stížnostmi, odvoláními. To byl počátek jeho dlouholetého konfliktu s mocí. Pracoval jako železniční hradlař a posunovač u Československých státních drah. V roce 1946 vstoupil do Československé strany lidové a zůstal jí věrný i v dobách, kdy strana kolaborovala. S manželkou Augustinou vychovali devět dětí. Přestože okolí varovalo, že děti věřících se nedostanou na školy ani do učení, rodina si udržela pevnou katolickou identitu. Navrátil byl sečtělý samouk – četl filozofické, náboženské, historické, politické i právní spisy. Psal otevřené dopisy úřadům, prezidentovi, premiérovi, generálnímu prokurátoru. Domáhal se dodržování zákonů, které režim sám proklamoval.

V roce 1977 podepsal Chartu 77 a začal ji aktivně šířit. Ve stejné době sepsal první petici za dodržování náboženské svobody, tzv. Kroměřížskou. Spolu s kroměřížským kostelníkem Janem Pavlíčkem získal kolem sedmi set podpisů. Pavlíček byl odsouzen na 8 měsíců nepodmíněně. Navrátil poprvé skončil v psychiatrické léčebně. Diagnóza zněla paranoia kverulans – kverulantská paranoia. Dobové učebnice ji popisovaly mimo jiné „akcentovaným smyslem pro právo a spravedlnost“. Prá-

vě tento „chorobný“ smysl pro spravedlnost se stal záminkou. V červenci až říjnu 1978 byl internován v Kroměříži. Později následovaly další pobyty – vazba v Brně-Bohunicích, vězeňské oddělení psychiatrie v Praze-Bohnicích a opět Kroměříž. Olomouc hrála v tomto mechanismu důležitou roli. Na olomoucké psychiatrické klinice byl Navrátil opakovaně znalecky vyšetřován a pozorován (například několik týdnů v červnu 1988). Znalci – mezi nimi doc. Boris Mrňa, doc. Bogdan Buzek a MUDr. Marta Tichá – diagnózu potvrzovali. V roce 1988, již v době oficiální „přestavby“, mu soud na základě olomouckých posudků znovu nařídil ústavní léčbu. Persekuce tak pokračova-

la i v období, kdy režim veřejně deklaroval uvolnění.

Vrcholem Navrátilovy aktivity se stala petice Podněty katolíků k řešení situace věřících občanů v ČSSR z přelomu let 1987 a 1988. Formuloval ji v okruhu moravských katolických aktivistů; významně se na jejím šíření podílel například Josef Adánek. Text obsahoval 31 bodů. Základním požadavkem byla odluka církve od státu – aby se stát přestal vměšovat do vnitřních záležitostí církve. Další body se týkaly svobodného jmenování biskupů a kněží, obnovy řeholí, volného přístupu k náboženské literatuře, konce diskriminace věřících v zaměstnání a školství, možnosti poutí a duchovních cvičení. Navrátil se chytře odvolával nejen na ústavu a Helsinské dokumenty, ale i na marxisticko-leninské zásady o náboženské svobodě, které režim sám cituje. Petici podepsal kardinál František Tomášek. Do uzávěrky ji podepsalo přes půl milionu lidí (údaje se pohybují mezi 501 590 a přibližně 600 000 včetně pozdějších podpisů), z toho významná část na Slovensku. Šlo o největší petiční akci v dějinách komunistického Československa – větší než jakákoli jiná občanská iniciativa před listopadem 1989.

Režim odpověděl osvědčeným způsobem. V říjnu 1988 byl Navrátil potřetí poslán do psychiatrické léčebny. Proti hospitalizaci se však zvedl odpor. Vznikl Výbor na obranu Augustina Navrátila. Petice za jeho propuštění kolovaly

mezi věřícími i nevěřícími. Podpisy se zasílaly na adresy Václava Malého, Radomíra Malého, Oty Veverky, Františka Mikloška, Rudolfa Battěka či Martina Kvapila. A právě v Olomouci se 11. prosince 1988, na Den lidských práv, konalo shromáždění na jeho podporu. Organizovali je mimo jiné Tomáš Kopriva a Radomír Malý. Lidé se sešli u sloupu Nejsvětější Trojice, meditovali, modlili se otčenáš, zpívali cyrilometodějskou píseň a hymnu. Účastnilo se přibližně sedm set lidí. Šlo o jednu z prvních větších veřejných protirežimních akcí ve městě. Policie zasáhla, organizátoři byli zadrženi, ale shromáždění se stalo důležitým signálem. Navrátil byl propuštěn v únoru 1989.

Ve stejné době, na první neděli adventní 1987, vyhlásil kardinál Tomášek pastýřským listem Desetiletí duchovní obnovy národa (1987–1997). Iniciátory byli tajně vysvěcení kněží Tomáš Halík a Petr Pitha, kteří myšlenku připravovali již od poloviny 80. let v prostředí podzemní církve. Program byl koncipován jako duchovní příprava na milénium smrti sv. Vojtěcha v roce 1997 a zároveň jako cesta morální obnovy celé společnosti před vstupem do nového tisíciletí. Každý rok měl své téma – pozitivní vyjádření jednoho z přikázání Desatera (služba životu, víra, rodina, výchova, pravda a spravedlnost, práce a společenská odpovědnost...) – a patrona z řad českých světců a blahoslavených. Desetiletí nebylo jen pastorační akcí uvnitř církve. Bylo výzvou všem lidem dobré vůle, aby se podíleli

na obnově mravního zdraví národa. Časově i obsahově se propojilo s Navrátilovou peticí a společně posílilo sebevědomí věřících i širší veřejnosti.

Po listopadu 1989 se Augustin Navrátil vrátil do politického života v řadách KDU-ČSL. Zůstal kritický, neústupný a často v rozporu s pragmatickými proudy ve straně. Později se pohyboval i v jiných konzervativních kruzích. Zemřel 2. května 2003 v Kroměříži. V roce 2015 mu byla in memoriam udělena Cena ÚSTR za svobodu, demokracii a lidská práva (Cena Václava Bendy). Po pádu režimu ho zahraniční odborníci z Geneva Initiative on Psychiatry prohlásili za mentálně zcela zdravého. Jediný z olomouckých psychiatrů, kteří se na jeho posudcích podíleli, Boris Mrňa, se rodně a jemu samotnému po letech omluvil.

Největší občanskou aktivitou, která komunistickému režimu připomněla význam svobody a lidských práv, byla paradoxně právě tato nábožensky orientovaná iniciativa – a to v silně sekularizovaném českém prostředí. Zneužívání psychiatrie nebylo výhradní specialitou Sovětského svazu. Dělo se, byť v menší míře, i u nás. Případ Augustina Navrátila je jeho nejznámějším projevem. A Olomouc v něm hraje dvojí roli: místo, kde se diagnóza potvrzovala, i místo, kde se proti ní lidé dokázali postavit. Tuto relativně nedávnou historickou skutečnost je dobré si připomenat právě v době, kdy společnost ztrácí historickou paměť. ■

Setkání Augustina Navrátila s papežem Janem Pavlem II. Foto: archiv HV

INZERCE

Olympia

OLOMOUC

THE DRIFT KING

POWERED BY FURTBOKEM

5. 9. 2026

SNÍŽENO.CZ

FURT BOKEM!

ZAKONČENÍ DRIFT A TUNING SEZÓNY

olympiaolomouc.cz

Sudoku pro chytré hlavy

Sudoku pro Hanácký Večerník poskytuje

sudokuonline.CZ - první český Sudoku server

				9		6	5
	4	2		8			3
		3		4	6		7
		5			7		1
	6		9		8		3
7	2		3			8	
1	5		6	9		7	
9				7		6	5
2	7		5				

#1 PRO ZAČÁTEČNÍKY

			7	6	5			
	2	8	9		3	5	4	
5	7						1	6
			8		1			
8		7	6		4	2		5
	4			5			3	
3	9			4			8	2
		4		8		9		
1			5		9			3

#2 PRO ZAČÁTEČNÍKY

5		6		8		2		
	9	1				5	3	
	3			1		8		
4				6				
			2		8			
				9				5
	4		5				1	
3	5				4	7		
		8		7		5		9

#3 PRO MÍRNĚ POKROČILÉ

8		3	5					
				2				1
4		2			7			6
3	4	9						
			3	8	4			
						3	4	2
	5		7			9		6
9				5				
					6	7		4

#4 PRO MÍRNĚ POKROČILÉ

8	1	7	2	3	9	4	6	5
6	4	2	7	8	5	1	9	3
5	9	3	1	4	6	2	7	8
3	8	5	4	6	7	9	1	2
4	6	1	9	2	8	5	3	7
7	2	9	3	5	1	8	4	6
1	5	8	6	9	3	7	2	4
9	3	4	8	7	2	6	5	1
2	7	6	5	1	4	3	8	9

ŘEŠENÍ #1

4	3	1	7	6	5	8	2	9
6	2	8	9	1	3	5	4	7
5	7	9	4	2	8	3	1	6
2	5	3	8	9	1	6	7	4
8	1	7	6	3	4	2	9	5
9	4	6	2	5	7	1	3	8
3	9	5	1	4	6	7	8	2
7	6	4	3	8	2	9	5	1
1	8	2	5	7	9	4	6	3

ŘEŠENÍ #2

5	7	6	9	8	3	2	4	1
8	9	1	7	4	2	6	5	3
2	3	4	6	5	1	9	8	7
4	8	9	1	6	5	7	3	2
7	6	5	2	3	8	1	9	4
1	2	3	4	9	7	8	6	5
9	4	7	5	2	6	3	1	8
3	5	2	8	1	9	4	7	6
6	1	8	3	7	4	5	2	9

ŘEŠENÍ #3

8	6	3	5	4	1	2	7	9
5	9	7	6	2	3	4	8	1
4	1	2	8	9	7	5	6	3
3	4	9	2	6	5	8	1	7
7	2	1	3	8	4	6	9	5
6	8	5	1	7	9	3	4	2
1	5	4	7	3	8	9	2	6
9	7	6	4	5	2	1	3	8
2	3	8	9	1	6	7	5	4

ŘEŠENÍ #4

Recenze: Backrooms nejsou jen hororem pro teenagery. Děsí hlavně světem, v němž nic není jisté

Michal Folta

Když vstoupíte do kinosálu na film Backrooms, jednu věc nemůžete přehlédnout. V křeslech sedí téměř výhradně teenageři. Není divu. Backrooms jsou především internetovým fenoménem a jejich hlavní divácká skupina je poměrně jasně daná. Nenechte se tím ale zmást. Celovečerní film režiséra Kanea Parsonse dokáže zaujmout i podstatně staršího diváka, který původní sérii krátkých filmů vůbec nezná. Pokud tedy chcete zapůsobit na dorůstajícího potomka, s klidným svědomím s ním tento film společně zhlédněte.

Počátek fenoménu je v Parsonsových videích zveřejňovaných průběžně na YouTube a hltaných teenagery na celém světě. Díky tomuto zájmu se ryze internetový počín Backrooms rozrostl do podoby, která nakonec zaujala i studio A24. Ve filmu dostává

původní koncept nekonečných, podivně prázdných a znepokojivě známých prostor plnohodnotný příběh s Chiwetelem Ejioforem a Renate Reinsve v hlavních rolích.

Kdo přitom čeká prvoplánovou hororovou jízdu postavenou na tom, že každých pět minut něco vyskočí ze tmy, může být překvapen. Takzvaných jumpscareů je v Backrooms minimum. Film pracuje s něčím mnohem nepříjemnějším – s trvalým pocitem nejistoty, dezorientace a ztracenosti.

Prostředí, do něhož se postavy dostávají, totiž popírá pravidla, na která jsme zvyklí z běžného světa. Prostor přestává být spolehlivý, logika se rozpadá a člověk si chvílemi není jistý, obrazně i téměř doslova, kde je podlaha a kde strop.

A právě tady začíná být Backrooms zajímavější než obyčejný horor.

Reálný svět, nám dobře známý, svět s všedními rodinnými problémy, traumaty a psychickými těžkostmi se postupně prolíná se světem, v němž přestávají platit základní fyzikální i prostorové jistoty. Backrooms tak nejsou jen místem, kam lze vejít špatnými dveřmi. Fungují zároveň jako obraz lidské psychiky, strachu a vnitřního chaosu.

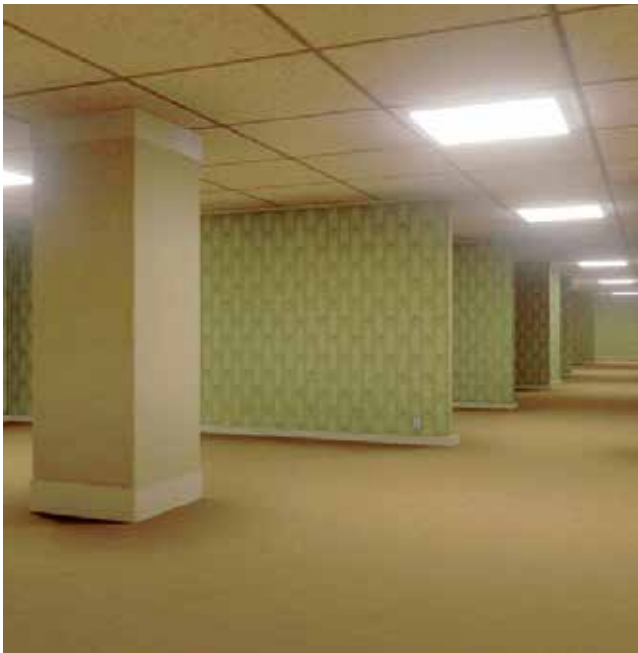
Není to samozřejmě koncept, který by filmové dějiny neznaly. S podobným prolínáním reality, psychiky hlavního hrdiny a světa, jehož pravidla divák nedokáže spolehlivě rozluštit, pracovala řada velkých tvůrců. Podobné rozostřování hranice mezi fyzickým prostorem a myslí známe třeba od Davida Lynche, ale také z Kubrickova Osvícení či Tarkovského Stalkera. Backrooms pocho-pitelně nejsou novým Lynchem nebo Kubrickem, ale právě ochota nechat diváka tápat a nevysvětlovat mu za každou cenu, co přesně

vidí, filmu svědčí. Tento koncept je ve filmovém světě osvědčený a tvůrce Backrooms je třeba pochválit za to, že jej relevantní formou nabízí i nejmladší internetové generaci.

Při zvažování, zda na tuto novinku do kina jít, platí podstatná informace – funguje dobře i tehdy, když o internetovém fenoménu Backrooms před vstupem do kinosálu nevíte vůbec nic. Možná dokonce právě tehdy můžete film sledovat bez očekávání a pravidel, která už jeho mladší fanoušci dobře znají.

Také závěr si ponechává dostatečnou míru tajemství a nedopovězení a je tak vystaven způsobem, který zcela přirozeně otevírá dveře k pokračování. Co dalšího se za nimi skrývá, bychom si rádi nechali ukázat příště.

Na velmi pravděpodobné pokračování Backrooms jsme tedy zvědaví. ■

Zdroj: blog.archive.org

VAŘÍME S VEČERNÍKEM

RECEPT NA NEPEČENÝ DORT S BANÁNOVOU GANACHE

Někdy není potřeba péct složitý dort, abyste udělali velkou parádu. Tenhle je jednoduchý a zvládne ho opravdu každý. Křupavý základ z máslových sušenek doplňuje jemná banánová ganache, díky které chutná skvěle a zároveň vypadá slavnostně. A tak až budete přemýšlet, co připravit ve víkend ke kávě, nemusí to být pokaždé jen klasická bábovka nebo koláč. Vyzkoušejte tenhle nepečený dort – příprava je snadná a výsledek rozhodně stojí za to.

CO BUDETE POTŘEBOVAT

Korpus:

- 150 g cookies
- 150 g máslových sušenek
- 70 g pekanových ořechů
- 70 g másla

Čokoládovo-banánová ganache:

- 400 g hořké čokolády na vaření (52%)
- 6 x banán

Na pařížskou šlehačku:

- 500 ml smetany na šlehání (33 % tuku)
- 200 g hořké čokolády (52%)
- na ozdobu jahody nebo jiné sezonní ovoce

POSTUP

Nejprve si připravíme korpus:

Sušenky a ořechy rozsekáme v kuchyňském mixéru, přidáme skořici a změkklé máslo. Vše smícháme dohromady v sypké těsto, které však lze vytvarovat. Natlačíme jej do formy a pevnou skleničkou udusáme v požadovaný tvar. Nezapomeneme dostatečně vytáhnout i okraje, které podrží náplň. Necháme v lednici alespoň 2 hodiny zachtladit a můžeme použít.

Ganache:

Čokoládu nad vodní lázní rozpustíme a společně s oloupanými

a na kousky nakrájenými banány rozmixujeme dohladka. Vzniklou hmotu nalijeme na korpus a necháme v lednici znovu alespoň 2 hodiny (ideálně do druhého dne) ztuhnout. Před servírováním necháme dort při pokojové teplotě krátce povolit.

Na dort můžete ještě vyšlehat pařížskou šlehačku a ozdobit jej cukrářským sáčkem. Smetanu zahřejeme, přidáme čokoládu nakrájenou na kousky a rozpustíme ji. Směs necháme vychladnout (nejlépe do druhého dne stejné jako dort) a poté dáme do lednice odpočinout. Druhý den vyšleháme šlehačem krém na nízké otáčky (pozor na přeshláhání!) a použijeme na dozdobení dortu. Každou porci ještě ozdobíme jahodami.

Při servírování namáčejte nůž do teplé vody a pravidelně jej otírejte. Díky tomu se bude dort lépe krájet. ■

INZERCE

Paulus

CATERING

Nezapomenutelný firemní večírek?

S Paulus Catering

www.paulus-catering.cz

HOROSKOP 19. 8. – 1. 9. 2026

Beran

Pozornost se přesune k praktickým úkolům. Místo rychlosti tentokrát vyhraje přesnost. Dobře zvládnutý detail ti usnadní další postup.

Blíženci

Domácí nebo rodinné téma změní tvoje priority. Vyplatí se zpomalit a naslouchat. Jednoduché řešení obnoví pohodu.

Lev

Po intenzivním období přijde čas zhodnotit výsledky. Zaměř se na to, co má skutečnou cenu. Rozumná volba přinese jistotu.

Váhy

Potřebuješ na chvíli ustoupit z ruchu kolem sebe. Některé věci nech přirozeně dozrát. Odstup ti vrátí potřebný nadhled.

Střelec

Ambice dostanou konkrétnější podobu. Nestačí jen dobrý nápad, bude potřeba ukázat výsledek. Soustředění ti přinese uznání.

Vodnář

Finance nebo společné závazky si vyžadají pozornost. Udělej si jasno v podmínkách. Přehled ti pomůže vyhnout se komplikacím.

Býk

Lehkost se vrátí do vztahů i běžných dní. Dej prostor radosti bez zbytečného plánování. Příjemné překvapení přijde spontánně.

Rak

Čeká tě důležitá výměna názorů. Mluv konkrétně a nenechávej prostor domněnkám. Jasnost zabráni zbytečnému napětí.

Panna

Přebíráš iniciativu a dostáváš prostor něco změnit. Nepodceňuj vlastní rozhodnutí. Sebejistý krok nastaví nový směr.

Štír

Nové spojení může přinést zajímavou příležitost. Buď otevřený spolupráci, ale vybírej pečlivě. Správní lidé urychlí tvůj posun.

Kozoroh

Zaběhnutý pohled na věc přestane stačit. Nová zkušenost tě přiměje uvažovat jinak. Změna perspektivy přinese čerstvý směr.

Ryby

Partnerství ukáže, kde je potřeba větší rovnováha. Nesnaž se všechno řešit sám. Dobrá dohoda přinese úlevu oběma stranám.

Dvacítka olomouckých házenkářek je kompletní

Házenkářky DHK Zora Olomouc začínají novou sezonu doma. Foto: DHK Zora Olomouc

Petr Pelíšek

Dvacítka olomouckých házenkářek, s nimiž trenérka Lucie Fabíková vstoupí o posledním srpnovém víkendu do interligové soutěže s novým názvem DOPRASTAV liga, je kompletní. V prvním kole nového ročníku přivítá DHK Zora Olomouc ve své hale slovenskou Juventu Michalovce.

Ve srovnání s uplynulou sezonou se kádr změnil. Anička Kubálková bude oblékat dres slovenské-

ho mistra DAC Dunajská Streda, Miša Daňková se rozhodla ukončit kariéru, brankářka Klára Habermanová a Natálie Rodeková budou pokračovat v týmu SK Žeravice.

Brankářku Mišu Poláškovou doplnila dvojice odchovankyň Monika Masaříková - Nikola Fadrná. Novými tvářemi jsou Kateřina Kočí a Veronika Machálková z Kunovic, Adriana Smetková z Velké nad Veličkou a Veronika Štípačková z Hodonína. ■

Tituly z Prostějova míří do Švýcarska a Itálie

Petr Pelíšek

Mistrovství světa družstev chlapců a dívek do 14 let - World Tennis Prostějov 2026 zná své vítěze. Chlapecký titul vybojovalo Švýcarsko, mezi dívkami triumfovala Itálie. Výrazného úspěchu dosáhly také české reprezentantky, které po vítězství nad Spojenými státy americkými obsadily 3. místo. Finálový den uzavřel šestidenní program světového šampionátu, během něhož se na kurtech TK Prostějov představilo 32 reprezentačních týmů - šestnáct chlapeckých a šestnáct dívčích výběrů.

Ve finále chlapců se utkaly týmy Švýcarska a Brazílie. Jihoamerický výběr se ujal vedení zásluhou Danteho Monteho, který porazil Jonase Wáltho 7:6, 6:4. Švýcarsko však vrátil do hry Richard Mitchell vítězstvím nad Vitorem Marquesem Moraesem 6:7, 6:2, 6:3. O titulu tak rozhodovala závěrečná čtyřhra. Noah Honsberger s Jonasem Wáltem v ní zdolali brazilskou dvojici Marques Moraes-Monte 6:4, 3:6, 10:6 a zajistili Švýcarsku celkové vítězství 2:1.

Také finále dívek mezi Japonskem a Itálií nabídlo dramatický souboj až do rozhodující čtyřhry. Giulia Luchettiová nejprve poslala Itálii do vedení výhrou nad Ayakou Iwasaovou 6:4, 6:2. Shina Okuyamaová poté porazila Olivii

Velkou radost domácím fanouškům připravily české reprezentantky. V utkání o 3. místo porazily tým Spojených států amerických 2:1. Kristýna Nikodýmová zvládla úvodní dvouhru proti Nadii Poznickové a zvítězila 6:1, 2:6, 6:2. Američanka Isha Manchalaová následně porazila Nicole Kurylovou 7:5, 6:2 a o bronzových medailích musela rozhodnout čtyřhra. V ní Kurylová s Nikodýmovou předvedly výborný výkon a americkou dvojici Kapanadzeová-Manchalaová zdolaly 7:6, 6:4, 10:7. Český tým tak zakončil domácí světový šampionát cenným 3. místem.

Čeští reprezentanti nastoupili v závěrečném utkání proti Indonésii. Ondřej Jecmínek získal první bod po vítězství nad Ajaiem La Foie 6:1, 6:3. Ethan Jake Frans poté porazil Sebastiana Schambergera 6:1, 6:1 a vyrovnal stav zápasu. Rozhodující čtyřhra nabídla vyrovnaný souboj, ve kterém Jecmínek s Davidem Motalem podlehli indonéské dvojici Frans-La Foi 7:6, 4:6, 8:10. Český tým prohrál 1:2 a v konečném pořadí obsadil 16. místo. ■

České tenistky vybojovaly bronzové medaile. Foto: TK Plus

BK Olomoucko oznámil další nové hráče

Basketbalisté BK Olomoucko pokračují v tvorbě kádru pro novou sezonu nejvyšší soutěže. Kromě podpisů nových smluv se stávajícími hráči oznámili Hanáci také několik posil.

Také v nové sezoně bude v dresu BK Olomoucko nastupovat Adam Goga, odchovanec prostějovského basketbalu, kterého čeká jedenáctá sezona v nejvyšší domácí soutěži. Ostřílený rozehrávač a velice dobrý obránce s vůdčími schopnostmi podepsal s vedením klubu nový kontrakt.

„Mám radost, že jsme se dohodli. Adam patří mezi tváře klubu. Po našem přesunu do Prostějova se vrátí na palubovku, z níž zamířil do mužského basketbalu. Věřím, že to přivítají i naši fanoušci,“ řekl prezident Olomoucka Libor Špunda, který současně potvrdil také novou dohodu s Dominikem Žákem. „Před podpisem jsou i další smlouvy s českými hráči,“ dodal Špunda.

První zahraniční akvizicí nového týmu se stává Ethan Garita, čtyřadvacetiletý rodák z Trentotu ve Spojených státech. Pívt měřící 206 centimetrů v minulé sezoně působil v portugalské lize v týmu Esgueira. V průměru trávil na palubovce pětadvacet minut a zapisoval téměř deset bodů a pět doskoků v každém utkání.

„Je to velice solidní atlet, který se umí pod košem porvat o míč. Má potřebné výškové parametry, což jsme chtěli,“ uvedl na adresu nově posily prezident Olomoucka. Garita před svým příchodem do Evropy hrál NCAA v Lincolnu, v jehož dresu odehrál téměř osmdesát zápasů.

Další americkou posilou BK Olomoucko se stal Asa Williams, šesta-

dvacetiletý, 198 centimetrů vysoký basketbalista většinou hrající na postu vysokého křídla. Rodák ze Solonu v Ohio odehrál čtyři sezony v NCAA, poslední dvě v týmu Montana Tech. Následně se přesunul do Evropy, Olomoucko zde bude jeho čtvrtým klubem.

„Ve svých předchozích angažmá ukázal, že je velice solidní atlet a dobrý střelec ze střední vzdálenosti. Jeho předností je také dobrá obrana vysokých i menších hráčů,“ přiblížil novou akvizici generální manažer BK Olomoucko Matěj Strniště.

Svoji evropskou kariéru Williams zahájil ve třetí německé lize v kádru BG Hessing Leirershofen, kde patřil mezi nejvytíženější hráče týmu a s necelými sedmnácti body na zápas byl i elitním střelcem. Působivé výkony Williamse posunuly do nejvyšší švédské soutěže. V sestavě Koping Stars odehrál jedenáct duelů s průměrem čtrnáct bodů na zápas. Zatím poslední zastávkou téměř dvoumetrového hráče byl Elitzur Ashkelon, s nímž si zahrál play-off druhé nejvyšší izraelské soutěže.

I v nové sezoně zůstává součástí BK Olomoucko Jordan Oupoh. Jednadvacetiletý basketbalista podepsal s klubem víceletou smlouvu. „Dohodli jsme se na kontraktu na příští dvě sezony s následnou opcí ze strany klubu,“ potvrdil prodloužení angažmá mladého hráče prezident BK Olomoucko Libor Špunda. „Jordan za nás odehrál už téměř padesát zápasů. Postupně dostává stále větší minutáž. Věřím, že v tomto trendu bude pokračovat,“ dodal Špunda.

Nováčkem v kádru je Pavel Kaštil, devatenáctiletá naděje. S basket-

Basketbalisté BK Olomoucko tvoří kádr pro nový soutěžní ročník. Foto: BK Olomoucko

balem začínal v Olomouci, následně se přesunul do Prostějova a poslední dvě sezony strávil v Opavě. S Olomouckem se hráč domluvil na spolupráci na příští sezonu s opcí ze strany klubu na další rok. „Pavel dobře zná prostějovské prostředí. Jeho příchod současně znamená ještě větší prohloubení spolupráce mezi naším klubem a Orly Prostějov,“ prohlásil generální manažer BK Olomoucko Matěj Strniště.

Úspěchem skončilo několika-týdenní jednání vedení BK Olomoucko o udržení Lamba Autreyho. Velezkušený rozehrávač s kvalitní střelbou z dálky přišel na Hanou v závěru minulého ročníku Maxa NBL a pomohl týmu do před-

kola play-off. V týmu bude pokračovat také v nové sezoně.

„Domluvili jsme se na roční smlouvě. Předpokládáme, že Lamb dodá mladému výběru potřebné zkušenosti. Chceme využít jeho klid na rozehrávce i dirigentské schopnosti,“ potvrdil Autreyho angažmá generální manažer BK Olomoucko Matěj Strniště.

Šestatřicetiletý basketbalista nastoupí do své dvanácté sezony v nejvyšší domácí soutěži. V minulosti hrál za Jindřichův Hradec, Pardubice, Děčín, Kolín, Hradec Králové, Nymburk a Ústí nad Labem. Získal dvě stříbrné medaile. Zatím odehrál 405 zápasů a 6 075 bodů. ■

Mora už hraje, v přípravě porazila Vítkovice a prohrála v Hradci

Hokejistům HC Olomouc už začala série přípravných zápasů na novou extraligovou sezonu. Začínali doma proti Vítkovicím, pak vyrazili do Hradce Králové. V prvním případě Mora zvítězila, ve druhém těsně prohrála.

„Nastoupili jsme proti mužstvu, které patří k nejlépe bruslícím v extralize a má individuálně silné hráče. Nehrálo sice v kompletní sestavě, ale ti hodně dobří hráči hráli a my jsme chtěli vidět, jak se s tím popasujeme. Chvillemi jsme během utkání měli problémy, ale hráči i my trenéři jsme viděli, na čem bu-

deme pracovat a co musíme zlepšit. Zápas se nám líbil a v přípravě bychom víc neřešili, jestli jsme prohráli, nebo vyhráli,“ řekl Petr Fiala, trenér HC Olomouc. ■ pel

HC Olomouc
- HC Vítkovice Ridera
2:0 (0:0, 1:0, 1:0)

Mountfield Hradec Králové
- HC Olomouc
3:2 (1:1, 1:0, 1:1)

Hokejisté HC Olomouc zahájili sérii přípravných zápasů doma proti Vítkovicím. Foto: HC Olomouc

Američan August vítězem Czech Tour, Ježek byl sedmý

Petr Pelíšek

Vítězem 18. ročníku cyklistického závodu Czech Tour, který je nově zařazen do prestižní kategorie UCI ProSeries, se stal dvacetiletý americký talent Andrew „AJ“ August ze stáje Netcompany INEOS. V dramatické závěrečné etapě s cílem na Pustevnách si sice pro etapový triumf dojel Ital Alessandro Fancellu, celkový žlutý trikot však s náskokem 7 vteřin bezpečně uhájil americký závodník. Své vítězství v cíli emotivně věnoval památce tragicky zesnulého jezdce Finlayho Tarlinga.

Závěrečná 4. etapa nabídla 160 kilometrů dlouhou trasu z Kroměříže s celkovým převýšením 2 442 metrů. Po rovinatějším začátku se profil postupně zvedal a vyvrcholil na beskydských Pustevnách. Cílové stoupání dlouhé 5,4 kilometru s průměrným sklonem 7,6 % slibovalo napínavý souboj o celkové prvenství mezi vedoucím Augustem a průběžně druhým Fancelluem.

Hned v úvodu závodu, který odstartoval o dvě hodiny dříve než v předchozích dnech, se peloton rozjel do rychlého tempa přesahujícího 47 km/h. Do úniku se aktivně tlačil především český zástupce Michal Schuran (Team United Shipping), který potvrdil svou dominanci v kopcích a triumfem na vrchařské pře-

mii Hlaváčky definitivně stvrdil zisk puntikátého trikotu pro nejlepšího vrchaře závodu - stejný úspěch, jakého dosáhl i před dvěma lety.

Zhruba 15 kilometrů před cílem musel být závod na několik minut nečekaně neutralizován kvůli spuštěným vozorám na železničním přejezdu. Po restartu a pohlcení posledních uprchlíků převzal kontrolu nad pelotonem INEOS. Diktoval tempo až do samotného závěru stoupání na Pustevny, aby ochránil pozici svého lídra.

V posledním kilometru potvrdil Ital Alessandro Fancellu (MBH Bank CSB Telecom Fort) svou skvělou formu. Po druhých místech na Ještědu a Dlouhých stráních tentokrát ve spurtu dokázal Andrewa Augusta porazit a zaslouženě se radoval z etapového

vítězství. Třetí dorazil do cíle Nicolas Breuillard z týmu Total-Energies.

„Na Czech Tour jsem byl několikrát druhý nebo třetí. Dnes se to konečně povedlo,“ neskrýval radost v cíli etapový vítěz Alessandro Fancellu. „V posledním stoupání jsem chtěl zaútočit, ale tempo Ineosu bylo fantastické, takže jsem se rozhodl počkat na sprint. Rozjel jsem ho ve správný moment a konečně jsem dokázal vyhrát! Je to opravdu výjimečné,“ dodal Fancellu, jehož ve vítězném tažení nezastavil ani karambol v podobě vycvaknuté tretry z pedálu na začátku rozhodujícího soubroje.

Celkový triumf na Czech Tour 2026 nicméně s jistotou uhájil Andrew August. Kromě žlutého dresu si odváží také zelený trikot pro vítěze bodovací soutěže a bílý

trikot pro nejlepšího mladého jezdce.

„Je to opravdu neuvěřitelné. Mám za sebou úžasnou sezonu. Etapu už jsem dřív vyhrál, ale být celkově první v etapovém závodě je skvělý pocit. V celkové vítězství jsem věřil od chvíle, kdy jsem vyhrál 2. etapu. Jsem hrdý na svůj tým. Způsob, jakým dnes jeli, byl opravdu mimořádný,“ uvedl dojatý vítěz. Následně vzpomněl i na tragickou událost z Portugalska: „Chtěl bych tohle vítězství věnovat Finlaymu Tarlingovi. Naše myšlenky jsou s jeho rodinou a přáteli.“

Z českých zástupců předvedl fantastický výkon Václav Ježek (Kasper crypto4me). Na Pustevnách finišoval na 4. místě, díky čemuž si pojistil konečnou 7. příčku v celkové klasifikaci a s přehledem získal červený trikot pro nejlepšího domácího jezdce. ■

Konečné pořadí Czech Tour 2026

1. Andrew August (Netcompany INEOS) 15:10:37
2. Alessandro Fancellu (MBH Bank CSB Telecom Fort) +0:07
3. Domenico Pozzovivo (Solution Tech Nippo Rali) +0:40
- ... 7. Václav Ježek (Kasper crypto4me) +1:03.

Největší tuzemský cyklistický závod lákal davy fanoušků. Foto: Czech Tour

Sigma zvládla zápas na Slovácku

Petr Pelíšek

Ve 4. kole Chance ligy fotbalisté SK Sigma Olomouc vyhráli v Uherském Hradišti nad Slováckem. Vítěznou branku dal záložník Peter Baráth, Hanáci nakonec mohli děkovat brankáři Koutnému, že jim tříbodový zisk uhájil. Mohli tak připsat druhou výhru v řadě, což znamená posun do první šestky tabulky.

V prvním poločase moc šanci k vidění nebylo, nerodily se prakticky žádné. Za hosty měl přece jen jednu velkou šejk, ale po centru Krivaka zleva nedokázal trefit zařízení. Přesto se Sigma dostala do vedení. Chvilku před přestávkou vrátil centr z přímého kopu před bránu Sylla a domácí nechali Lurvnikovi dost místa a času pro zakončení. Podobně se vyvíjela i druhá část zápasu. Snaha se nedala upřít ani jednomu z týmů, ale moc povedených akcí nebo šancí z toho nebylo. A zase se povedlo skórovat hostům. V 67. minutě vysunul Tkáč Sejka, jehož přihrávku doklepl

do prázdné Baráth. Potom se domácí přece jen trochu probrali a hosty musel dvěma dobrými zákroky podržet brankář Koutný. V 78. minutě už kapituloval. Vorlického se snažil naivně bránit Ghali, nepovedlo se a Slovácko šlo po trefě Ndubuisiho na kontakt. V závěru se povedlo hostům jednobrankový náskok uhájit. Brankář Koutný ještě musel v nastaveném čase vychytat tutovku Vorlického.

„Jsme samozřejmě rádi za vítězství. Nerodilo se lehce. Hlavně kvůli závěru utkání, kdy jsme upustili od hry, co jsme chtěli

hrát. V prvním poločase, nebo do nějaké 70. minuty, tam bylo spoustu kvalitních věcí. Trochu nás pořád trápí koncovka. I když jsme dali druhý pojišťovací gól, měli jsme tam další tři nebo čtyři přechody, které jsme měli využít a dohrát do šance. Slovácko nás trápilo, na můj vkus měli i dost šancí. Celou jejich hru změnil Vorlický, který když nastoupil, hrál výborně. Nachystal gól na dva jedna, který nás znervóznil. Ale беру tři body, které jsme urvali, i když to nebylo jednoduché,“ řekl Pavel Hapal, trenér SK Sigma Olomouc. ■

Fotbalisté SK Sigma Olomouc měli ve venkovních zápasech podporu plných sektorů pro fans hostů. Foto: SK Sigma Olomouc

Obránce Anton Ekeroth přestoupil do SK Sigma

Petr Pelíšek

Fotbalovou Sigmu Olomouc posílil švédský obránce Anton Ekeroth. Na Andrův stadion přestoupil z norského klubu HamKam. Je šestým novým hráčem, kterého Hanáci získali v tomto přestupním termínu. A už má za sebou první dva starty, hrál proti Artisu a Slovácku.

Sigma byla v personální nouzi, co se týká hráčů na kraj defenzivy. Právě tento problém by měl Ekeroth vyřešit. „Dlouhodobě jsme hledali hráče na levou stranu defenzivy. Anton splňuje parametry, které od takového hráče očekáváme. Je na tom dobře běžecky, má výborné centry a dokáže zahrávat standardní situace,“ řekl Pavel Hapal, trenér a sportovní manažer Sigmy.

„Hráče, který odpovídá Antonovu profilu, jsme hledali dlouho. V posledním týdnu se věci daly rychle do pohybu. Jsme moc rádi,

že jsme přestup dokázali dotáhnout do konce, Anton je tu s námi a připojuje se k našemu týmu,“ řekl předseda představenstva SK Sigma Olomouc Ondřej Navrátil.

Ekeroth se narodil 16. září 2001. Fotbalově vyrůstal v akademii švédského Kalmaru. Po působení v nižších soutěžích přestoupil v roce 2024 do dánského AC Horsens, odkud záměřil do HamKamu. V aktuálním ročníku norské Eliteserien nastoupil do 12 zápasů. Ten poslední odehrál minulý pátek.

„Moje pocity jsou skvělé, moc se těším, až za Sigmu nastoupím. Jsem opravdu nadšený. Chci pomoci celému klubu i týmu vyhrávat zápasy a podávat v soutěžích dobré výkony,“ řekl Ekeroth, který se stal prvním švédským hráčem v historii Sigmy. „Abych byl upřímný, o české lize toho zatím moc nevím. Vím ale, že Olomouc je velmi krásné město a Sigma je skvělý klub. Slyšel jsem o ní jen samé pozitivní věci,“ uvedl. ■ pel

Švédský obránce Anton Ekeroth přestoupil na Andrův stadion z norského klubu HamKam. Foto: SK Sigma Olomouc

Béčko SK Sigma je v čele tabulky

Béčko SK Sigma Olomouc vstoupilo do nového soutěžního ročníku výtečně. Foto: SK Sigma Olomouc

Petr Pelíšek

Béčko SK Sigma Olomouc zůstává po třech kolech MSFL stoprocentní. Hanáci na hřišti Unie Hlubina prohrávali po první půli 0:1, ale po změně stran skóre otočili. O vítězství 3:2 se postarali Pavel Zifčák, Vojtěch Kříšťál a Marek Matocha. Sigma tak má po třech kolech plný počet devíti bodů a je na čele tabulky.

„V první půli jsme měli horší vstup. Neměli jsme druhé míče, domácí byli živější, i když spíše čekali na naše chyby. Nedostávali jsme se tolik do pohybu a nedokázali jsme dobře obsazovat střed hřiště. Hlubina je nebezpečná po zisku míče, což jsme ji bohužel často nabízeli. I tak jsme ale měli dvě nebo tři výborné šance ke

skórování. Inkasovali jsme po rohovém kopu, který jsme zbytečně dopustili, a soupeř po první půli vedl,“ řekl Tomáš Palínek, trenér SK Sigma. „Do druhé části jsme udělali změny. Věděli jsme, že v první půli tam byly i dobré věci, takže jsme se kluky snažili povzbudit. Přišel tlak, šance a dobré kombinace a po jedné z nich jsme vyrovnali. Pak jsme si znovu nepohlíželi standardní situaci a soupeř opět vedl. Cením si naší reakce, že jsme dokázali rychle srovnat. Vojta Kříšťál to trefil krásně a stejně tak Marek Matocha z přímého kopu. Dobrou energii tomu dali i střídající hráči. Byl tam dnes velký charakter týmu. Dokázali jsme zápas otočit. Daniel Barát podal kvalitní výkon. Výborně si s tím poradil a měl tam řadu velmi dobrých věcí,“ podotkl. ■

Unie Hlubina – SK Sigma Olomouc B 2:3 (1:0)

Branky: 37. Nevřela, 61. Celta – 55. Zifčák, 66. Kříšťál, 72. Matocha.
Rozhodčí: Vychodil – Slaný, Kostelník.
ŽK: Příbylka, Tomeček, Zavadil – Kříšťál, Matocha. Diváci: 146.

Hlubina: Fabisz – Skopal, Bednár, Nevřela, Smolka – Zavadil, Celta, Fabiánek, Opatřil (85. Tomeček), Sotorník (74. Obdržálek) – Dostál (64. Příbylka).
Trenér: David Kobylík.

SK Sigma B: Pavlešić – Kříšťál (67. Ofíšek), Beneš, Raška (80. Hapal), Stryk (60. Aíbe) – Barát, Drábek, Matocha, Š. Beran, Dikoš (46. Zifčák) – Proniuk (60. Palán).
Trenér: Tomáš Palínek.

Dres SK Sigma vynesl na dobrou věc 101 tisíc korun

Bohatý program – koncerty, pivo, gastronomickou zónu, moderní cirkusové vystoupení i fanzónu Sigma Olomouc nabídl Litovelské Pivobraní. Povedená akce měla také charitativní podtext. Na podporu Onkologické kliniky Fakultní nemocnice Olomouc proběhla aukce dresu našeho áčka.

První vítěz dražby z Ostravy se rozhodl dres vrátit zpět do aukce, aby pomohl vybrat ještě více peněz na dobrou věc. Ve druhém kole si pak dres našel nového majitele a podepsaný všemi hráči sigmáckého A-týmu jej předal generální manažer Sigmy Olomouc Aleš Škerle. Pivovar Litovel následně přispěl dalšími 50 tisíci korunami a na podporu dětského oddělení Onkologické kliniky Fakultní nemocnice Olomouc tak nakonec poputuje celkem 101 tisíc korun.

„Výsledek dražby pro nás byl velkým překvapením a zároveň krásným důkazem toho, že sport

dokáže spojit lidi a pomáhat tam, kde je to nejvíce potřeba. Velmi si vážíme toho, že se dres po prvním vydražení vrátil zpět do aukce a díky tomu se podařilo vybrat ještě více finančních prostředků,“ řekla ředitelka marketingu a PR SK Sigma Olomouc Michaela Mitáčková.

V průběhu celého dne mohli návštěvníci Litovelského Pivobraní zavítat do sigmácké fanzóny, kde se uskutečnila autogramiáda Matěje Hadaše a Hilmy Mikaelsson. Spoustu zábavy si užili také u Modrobílé trefy, kde si mohli vyzkoušet svou přesnost v zakončení. V sigmácké fanzóně byl také stánek s merchem.

Nechyběl ani souboj našich hráčů s házenkáři Tatranu Litovel. Zatímco Matěj Hadaš a Hilmy Mikaelsson se snažili překonat maskota Sigmunda házenkářským hodem, jejich soupeři na to šli fotbalově. V konečném součtu Sigma těsně Tatra porazila. ■

Foto: SK Sigma Olomouc

INZERCE

SK SIGMA
OLOMOUC

NEDĚLE

23. 8. | 20:00

Andrův stadion

Pizza, pasta & antipasti

• ALL YOU CAN EAT •

24. září

Rezervace na www.lobster-restaurant.cz

PŘÍPRAVNÁ UTKÁNÍ

SRPEN

11. 8. 2026 | 18.00

13. 8. 2026 | 17.00

20. 8. 2026 | 18.00

27. 8. 2026 | 17.30

LASKÁVÝ FESTIVAL

...když radost pomáhá a zážitky spojují

nadacehelenymoravkove.cz

Voxel s cimbálem
Terne Čhave | Maok
Veronika Hurdová
Divadlo Tramtárie

Kejklířský spolek Cascabel a bohatý doprovodný program nejen pro děti

19. 9. 2026
od 10:00 | Fort XX - Křelov

Vstupenky na celodenní rodinný festival již v prodeji na smsticket.cz

